

OFI

ÚJGENERÁCIÓS
tankönyv

KOMMUNIKÁCIÓ – MAGYAR MUNKAFÜZET

a Szakiskolai közismereti tankönyvhöz

10

KOMMUNIKÁCIÓ – MAGYAR MUNKAFÜZET

a Szakiskolai közismereti tankönyvhöz

10

Eszterházy Károly Egyetem
Oktatókutató és Fejlesztő Intézet

Engedélyszám: TKV/52-10/2018. (2018. 02. 12. – 2023. 08. 31.)

A kiadvány megfelel az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 15. számú mellékletének:
Kerettanterv a szakközépiskolák 9–13. évfolyama számára.

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő szakértők:
NAGY KÁROLY, TUZÁNÉ MÁK ZSUZSANNA

Tananyagfejlesztők: DR. HUNYA MÁRTA, KERBERNÉ VARGA ANNA

Vezető szerkesztő: KERBERNÉ VARGA ANNA
Szerkesztő: DR. FRICSOVSZKY ÉVA

Tudományos-szakmai szakértő: DR. FÜZFÁ BALÁZS

Pedagógiai szakértő: NÉMETH ELKE

Látvány- és tipográfiai terv, borítóterv, grafikák: SCHULTEISZ HERMINA
Képszerkesztő: DROBEK ATTILA
Fotók: © 123RF; © Gettyimages; © iStockphoto; © Thinkstock

A tankönyv szerkesztői köszönetet mondanak a korábban készült tankönyvek szerzőinek.
Az általuk megteremtett módszertani kultúra ösztönzést és példát adott e munkafüzet készítőinek is.
Ugyancsak köszönetet mondunk azoknak az íróknak, költőknek, képzőművészeknek, akiknek alkotásai munkafüzeteinket gazdagítják.

© Eszterházy Károly Egyetem (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet), 2016

ISBN 978-963-682-937-7

Eszterházy Károly Egyetem
3300 Eger, Eszterházy tér 1.
Tel.: (+36-1) 460-1873
Fax: (+36-1) 460-1822
Vevőszolgálat: vevoszolgalat@ofi.hu

Kiadásért felel: dr. Liptai Kálmán rektor
Raktári szám: FI-511011003
Műszakiroda-vezető: HORVÁTH ZOLTÁN ÁKOS
Műszaki szerkesztő: SZÉLL ILDIKÓ, KÓRÓDINÉ CSUKÁS MÁRTA
Nyomdai előkészítés: NÉVERY TIBOR, SZÉLL ILDIKÓ
Nyelvi lektor: GÖNYE LÁSZLÓ, HALMOS B. ÁGNES
Terjedelem: 8,24 ív (A/5 ív),
Tömeg: 152,78 gramm
1. kiadás, 2018

Az újgenerációs tankönyv az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program 3.1.2-B/13-2013-0001 számú, „A Nemzeti alaptantervhez illeszkedő tankönyv, taneszköz és Nemzeti Közoktatási Portál fejlesztése” című projektje keretében
A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társvalósult meg.

Nyomta és kötötte:
Felelős vezető:
A nyomdai megrendelés törzsszáma:

 magyar
nyomdaipari szövetség
NYOMDA- ÉS PÁPÍRIPARI SZÖVETSÉG

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A tizedikes tankönyvhöz készült munkafüzet szerkezetében, használhatóságában, céljaiban nagyon hasonlít a kilencedikes munkafüzethez. Igyekezünk érdekes, izgalmas, a tankönyvi anyagot kiegészítő és elmélyítő feladatokat összeállítani, melyek érdeklődésekhez, a digitális világhoz és a klasszikus kultúrához egyaránt közel állnak.

Arra törekedtünk, hogy az egyes oldalpárokhoz olyan feladatokat adjunk, amelyek alkalmasak a motiválásra, a tananyag differenciálására, a könyvnyebb óratervezésre, a tanóra hasznos és arányos kitöltésére.

Reméljük, hogy a sokféle, különböző nehézségű, kreativitást igénylő feladat a digitális feladatokkal együtt egyszerűbbé, élvezetesebbé teszi a tanulási folyamatot. Bízunk abban, hogy sikerült olyan feladatokat készíteni, amelyek a különböző érdeklődésű csoportok mindegyike számára válogatást és hatékony használatot tesznek lehetővé!

A munkafüzet egyrészt helyet biztosít a tankönyvben megfogalmazott feladatoknak, másrészt kiegészítő feladatokat is tartalmaz például a helyesírás, a szövegalkotás és a szövegértés gyakorlására. A tankönyv és a munkafüzet közös használatával válik a tananyag teljessé, a tanulási folyamat sikeressé.

A gyakorlást, a tananyag megértését és a tanultak megőrzését segíti a digitális feladatok egyre bővülő tára is.

A feladatok összeállításánál építettünk a diákok személyes érdeklődésére, az internet vagy a könyvtár használatára; sokféle és kreatív megoldásokat kívánó feladatokat készítettünk.

Ehhez kívánunk nyitottságot, kíváncsiságot, tudásvágyat és eredményes munkát!

A Szerzők

A történet

- 1 Idézzétek fel a történetet, amelyet az előző félévben készítettetek! Válaszoljatok a kérdésekre, majd töltsétek ki a táblázatot!

Mi a történet fő témája és cselekménye? Foglaljátok össze 3-4 mondatban!

Mi a történet helyszíne? Valós helyszín vagy fiktív? Milyennek képzelitek el? Írjátok le röviden a füzetetekbe!

Mikor játszódik a történet? Jellemezzétek röviden az időszakot!

Töltsétek ki az alábbi, a szereplőkre vonatkozó táblázatot!

Szereplő neve	Külső tulajdonságai	Jellemvonásai	Milyen viszonyban van a többi szereplővel?
Főszereplő 1.			
Főszereplő 2.			
Mellékszereplő 1.			
Mellékszereplő 2.			

Ki a narrátor (elbeszélő)? Milyen tudása van az eseményekről a szereplőkhöz képest? Mekkora a szerepe a történetben?

A cselekmény

- 2 Tekintsétek át a cselekmény szerkezetét, felépítését! Töltsétek ki a táblázatot!

Cselekményegység leírása/ bemutatása	Kik szerepelnek az adott egységben?	Mi történik?
Kiinduló helyzet		
Konfliktus		
Harc, küzdelem, összeütközés		
Próbák		
Végkifejlet		
Megoldás, befejezés		

- 3 Tervezzétek meg és rajzoljátok le a számotokra legkedvesebb figurát a füzetbe!
- 4 Milyen tárgyakkal, eszközökkel, ruhákkal, külsőségekkel ruháztátok fel a szereplőket annak érdekében, hogy megfeleljen az elképzeléseiteknek? Mi a jelentése, üzenete ezeknek a tárgyaknak, külsőségeknek?
- 5 Tervezzétek meg a figura kommunikációs, nyelvi jellemzőit is! Hogyan beszél, milyen kifejezéseket használ, melyik nyelvi rétegből kerülnek ki a szavai, milyen a metakommunikációja stb.?
- 6 Mutassátok meg egymásnak a figurákat, beszélgetsetek róluk, közelítsétek az elképzeléseiteket!
- 7 A tankönyv táblázatainak a segítségével tekintsétek át a képregény készítésének pontos menetét, tervezzétek meg a munkát! A történet áttekintése, javítása ennek az első lépése volt. Írjátok le pontosan, hogy mi lesz a feladatokat, milyen időrendben ütemezitek, kikkel kell együttműködnötök az egyes feladatok elvégzésében! Töltsétek ki a táblázatot!

Feladataim	Ütemezése	Együttműködők	Produktum

Az üdvözlés formái, szabályai

- 1 Írd az alábbi képek alá, hogy szerinted milyen verbális köszönési forma illik hozzájuk! Fogalmazd meg, hogy milyen szituációkat látsz a képen!

- 2 Írj le néhány olyan köszönési formát, amivel a kortársaidat, illetve a felnőtteket szoktad üdvözölni!

Kortársak: _____

Felnőttek: _____

- 3 Válaszolj az alábbi kérdésekre (az általad tanult idegen nyelvre is gondolhatsz)!

- Mikor kell az illemszabályok szerint köszönni?
- Kinek, hogyan köszönünk? Miért kell ezt figyelembe venni?
- Változik-e a köszönés a különböző napszakokban?
- Ki kezdeményezi általában az üdvözlést?
- Milyen nem nyelvi jelekkel egészítheted ki az üdvözlést?

- 4 Határozd meg, hogy milyen szituációban, kik között történhetnek meg az alábbi kézfogási típusok!

A verbális viselkedés különbségei

- 5 Keresz olyan szavakat, szófordulatokat, amelyeket gyakran használsz, és úgy gondold, hogy jellemzőek rád! Határozd meg azt is, hogy milyen szituációban használod általában!

Szó	Jelentés	Szituáció

- 6 Keress olyan szavakat, szófordulatokat, amelyeket nagyszüleid szoktak mondani, te pedig nem használsz! Határozd meg jelentésüket, és azt, hogy milyen szituációban szokták használni általában!

Szó	Jelentés	Szituáció

- 7 Hogyan jellemez valakit a beszéde? Melyik fontosabb: az, amit mond, vagy az, ahogyan mondja? Jellemezzétek egymás beszédét! Utánozzátok egymást! Gyűjtsétek össze azokat a beszédhez társuló kommunikációs jellemzőket, amelyek kiegészítik egy ember beszédét, és írájatok le a füzetetekbe!

- 8 Hogyan kérdeznéd ezt ma? Írd a kérdés mellé!

Kegyed nem fogyaszt semmit? – _____

Kegyednek mi a véleménye erről? – _____

Minek köszönhetem megtisztelő látogatását? – _____

Ionesco és a nyelvkönyvek

- 9 Mit gondolsz Ionesco drámájának címeről? Ma feltűnést keltene egy kopasz énekesnő? Sorolj fel olyan extrém jegyeket – kulturális szignálokat: hajviselet, öltözködés, viselkedés stb. –, amelyekkel egy-egy mai világsztárt azonosítani tudsz! Fogalmazzátok meg három mondatban, hogy miért érdekes Ionesco szövege! A következő szavakat is használjátok: párbeszéd, a szereplők jellemzői, beszédmód, abszurd, nyelvkönyvi fordulatok!

- 10 Ha magyar nyelvkönyvet írnál idegen nyelvet beszélők számára, milyen párbeszédelemeket, fordulatokat, kifejezéseket javasolnál az „Ismerkedés, bemutatkozás” fejezetbe? Gyűjts össze néhányat! Adj melléjük használati szabályokat! Vegyél példákat saját nyelvkönyvedből is!

Kifejezések, párbeszédelemek	Használati szabályok

A sikeres kommunikáció feltételei

- 1 Idézzétek fel a kommunikáció modelljét, soroljátok fel az összetevőit, majd határozzátok meg azokat! (Adtunk egy kis segítséget. ☺)

Kommunikáció összetevője	Meghatározás
	Jelek segítségével üzenetet küld.
Vevő (Címzett)	
	Amit közölni szeretnénk.
Kód	
Csatorna	
	A kommunikációs folyamatot megzavaró tényezők.

- 2 Nézzétek meg a tankönyv első feladatcsoportjához tartozó 3 keretes képet, majd töltsétek ki a táblázatot!

Kép száma	Szereplők azonosítása (Találd ki, hogy ki kicsoda!)	Milyen nem nyelvi kommunikációs eszközöket használnak: pl. mimika, gesztusok?	Találd ki, hogy milyen szituációban vannak!
1.			
2.			
3.			

- 3 Olvassátok el a tankönyv szövegét, és határozzátok meg, hogy az alábbi felszólításokhoz milyen kommunikációs elvek tartoznak!

Légy informatív! _____

Mondj igazat! _____

Beszélgj a témáról! _____

Légy világos és érthető! _____

Weöres Sándor: Pletykázó asszonyok

- 4 Olvassátok el a Szöveggyűjteményben Weöres Sándor *Pletykázó asszonyok* című versét! Írjátok le saját szavatokkal, hogy miről szól a vers, különösen a második versszakon gondolkozzatok!

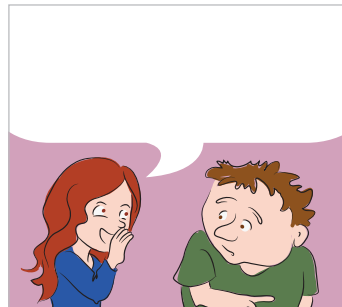
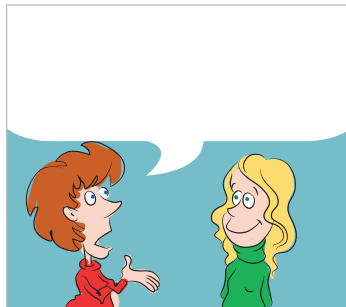
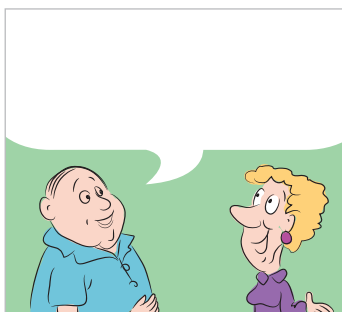
Gyűjtsétek ki a főneveket és az igéket a szövegből!

Főnevek: _____

Igék: _____

Mit jelent a „-letye petye lepetye!” sor? Magyarázzátok meg!

- 5 A következő képregénykockák a pletyka terjedését, az üzenet torzulását mutatják. Nézd meg a képeket, találj ki egy témát, és töltsd ki az üresen maradt szövegbuborékokat! A szövegbuborékokban mindig az az üzenet legyen olvasható, amit továbbad a pletykáló a következő embernek!

Helyesírás: ly és j

- 6 Írd be az alábbi szavakba a megfelelő betűt! Ellenőrizték a helyes megoldást, és amennyiben szükséges, javítsátok a hibáitokat!

a__ánlat,	a__tó,	akadá__,	akármi__en,	ame__,	apá__,
bé__eg,	bel__ebb,	bó__a,	bo__ong,	cseké__,	dagá__,
engedé__,	erké__,	é__el,	fa__ta,	fe__leszt,	feszé__ez,
fo__togat,	fo__ik,	fo__ó,	ga__,	gyű__t,	ha__sza,
hé__a,	ibo__a,	bá__os,	duha__,	fogo__,	harká__,
ki__ebb,	komo__,	le__ebb,	lesú__t,	__ukas,	moso__,
muszá__,	óha__,	o__an,	papagá__,	rejté__,	sú__os,
sü__eszt,	szabá__,	szé__el,	tala__,	tartá__,	tenge__,
u__(végtag),	ú__donság,	ú__ság,	ünnepé__,	va__on,	za__,

A kommunikációt zavaró tényezők

- 1 Gyűjtsétek össze, hogy mi minden zavarhatja a kommunikáció sikerességét! Írjátok mellé, hogy az általatok leírt zavaró tényező a kommunikáció melyik összetevőjét érinti! A táblázatot elkezdtuk kitölteni.

Zavaró tényezők	Kommunikációs összetevő
Nem tudom, hogy ki beszél.	
	Kód
Zajos a háttér.	Csatorna

- 2 Mi a különbség a meg nem értés (a) és a félreértés (b) között? Fogalmazd meg, és írd egy-egy példát rá!

(a) _____

(b) _____

- 3 Hogyan lehet eligazodni nyelvtudás nélkül? Hogyan lehet kommunikálni közös nyelv hiányában? Mire tudnál támaszkodni a nyelvismeret nélkül? Milyen eszközöket használnál? Írd példákat rá!

Telefonos kommunikáció

- 4 A képek alapján határozzátok meg, hogy kivel és miről beszélnek a képeken látható telefonáló személyek! Könnyebb hazudni telefonon? Indokold!

Kivel:

Miről?

Kivel:

Miről?

Kivel:

Miről?

5 Mit jelentenek a telefonos kommunikációban a következők?

- a) A telefon lecsapása: _____
- b) A telefon „kinyomása” (a hívás elutasítása): _____
- c) Kihangosítva beszélgetés: _____

6 Könnyebb hazudni telefonban, mint a személyes kommunikációban? Játsszátok el a következő jelenetet: ketten beszélgetnek telefonon, és az egymás számára láthatatlan személyek metakommunikációja egészen mást mutat, mint a verbális kommunikációjuk! Keressetek hozzá alkalmas szituációkat! Használjátok a 4. feladat képeit segítségül!

7 Olvassátok fel a következő szövegeket, amelyek Varró Dániel Szívdedszert (2007, Magvető) című verseskötetéből valók! Miről szólnak az alábbi versrészletek? Mely költői eszközök teszik őket humorossá? Húzd alá azokat a szövegrészeket, melyek a telefonhasználatra utalnak! Ti hogyan írnátok szerelmes sms-t? Ti is írjatok egyet, és írjátok is ide!

SMS

azt írom + most 1 smsbe
 hogy beléd vagyok kedvesem esve
 vágyak dobálnak partra kivetnek
 billentyűzárát oldd ki szívednek
 ez itt csak egy teszt sms
 hogy nyomkodom tehát vagyok

SMS#4

itt állok én e kerge hős
 kabátom vízlepergetős
 a szmájli számra ráfagyott
 ha nem szeretsz hát ne szeress

SMS: _____

8 Gyűjts olyan kifejezéseket, amelyeket csak sms-ben használsz, például: Jó 8! vagy valszeg stb. ! Mi történik, ha valaki nem érti meg ezeket a jeleket?

9 Mit jelentenek az alábbi hangulatjelek (emotikonok)? Melyeket használjátok a leggyakrabban? Milyen jeleket használtok még? Írjatok még néhányat az üres sorokba a jelentésükkel együtt!

Jel	Jelentés	Jel	Jelentés
:)		;-)	
:-D		<3	
8-o		:-o	
:-(		:-/	

A jelek típusai

1 Hol szoktatok találkozni a következő jelekkel? Írjátok le, hogy mit jelentenek!

Jel	Mit jelent?	Hol találkozhattok vele?
		
		
		
		
		

2 Írd le saját szavaiddal, hogy miben különbözik egymástól az ikon, az index és a szimbólum! Határozd meg, hogy a fenti piktogramok melyik típusba tartoznak! Melyek esetében találsz több jeltípust is egy piktogramban?

ikon: _____

index: _____

szimbólum: _____

Testünk jelei

3 Hogyan jelez a testünk? Mit jelenthetnek a következő „jelzések”? Írj te is néhányat, és magyarázd meg a jelentésüket!

a láz – _____

a fájdalom – _____

a hízás – _____

a fogyás – _____

_____ – _____

_____ – _____

4 Hogyan adsz jelet, milyen jeleket adsz (pl. a testeddel) egy fiúnak/lánynak, ha tetszik neked? Sorolj fel példákat!

- 5** Testünk is jeleket ad, testünkkel is jeleket adunk (metakommunikáció). Mit jelentenek a következő testjelek? Írd le néhány szóban a képek melletti helyre!

Szövegértési gyakorlat

- 6 A Szöveggyűjtemény 319. oldalán található Arthur Conan Doyle *A sátán kutyája* című regényének részletében keress jeleket, majd írd le ezeknek a jeleknek az értelmezését!**

- 7** Olvasd el a Szöveggyűjtemény 320. oldalán a 800 ezer éves lábnyomról szóló rövid cikket, csukd be a tankönyvet, és válaszolj az alábbi kérdésekre!

Hol találták meg a lábnyomokat? _____

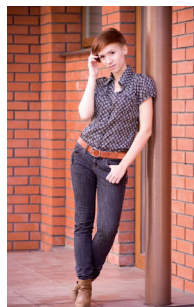
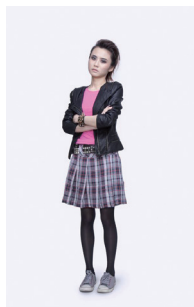
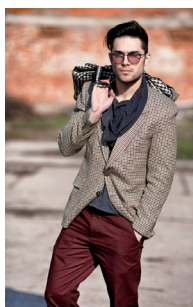
Hányféle nyomot találtak? _____

Milyen szakemberek vizsgálták a leleteket? _____

Hol találtak még Afrikán kívül ilyen ősrégi leleteket?

Öltözködés, divat

- 1 Jellemezd az alábbi képeken szereplő fiatalok öltözködését! Ezt követően töltsd ki a táblázatot az alapján, hogy szerinted milyen öltözködés divatos, „trendi” most! Számodra melyik öltözet a legszimpatikusabb? Melyik hasonlít a legjobban a te öltözködésedre? Fejtsd meg az öltözékek jelentését, üzenetét is, pl. „trendi vagyok”, „viszszafogott vagyok” stb.!

	Üzenete, jelentése
Ruha:	
Kiegészítő:	
Cipő:	

- 2 Mit vennél fel a következő üzenetek közvetítésére, milyen tárgyakat használnál kiegészítőnek, és milyen szituációban?

Öltözet és szituáció:	Üzenet:
	Válassz engem!
	Vegyél komolyan!
	Titokzatos vagyok.

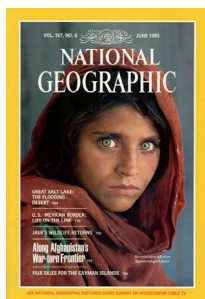
- 3 Milyen tárgyakkal, státuszszimbólumokkal írnád le azt a világot, amelyben élni szeretnél?

- 4 Nézzétek meg ezt a két régi családi képet, írjátok le a képeken látható emberek tárgyait, öltözködését, próbáljátok megfejtetni, miről árulkodik testbeszédük! Hasonlítsátok össze a két képet! Mi a különbség és mi a hasonlóság a képek között? Hasonlítsátok őket össze saját családi fényképeitekkel! Beszélgetsetek róluk!

Az afgán lány

- 5 Írd le néhány mondatban az „afgán lányról” készült fénykép történetét! A következő szavakat használd fel a fogalmazáshoz: *National Geographic*, szovjet–afgán háború, szimbólum, zöld szem, fotós, két évtizeddel később, menekülttábor, férjhez ment! Figyelj a helyesíráásra!

Szókincsfejlesztés

- 6 Írd le az alábbi szavak ellentétét!

elegáns: _____

elavult: _____

divatos: _____

hibás: _____

drága: _____

ápol: _____

fiatalos: _____

barátságos: _____

- 7 Írj jelzőket a következő szavakhoz! Határozd meg a jelzők típusát is!

tanuló: _____

iskola: _____

munkahely: _____

család: _____

A nyelv természete

1 Olvassátok el először magatokban a következő szöveget!

„A magyar nyelv tökéletes hangszer, minden zenére képes. Kifejezésének tömörségét csak az angol múlhatja felül, semmiképp a csacska, naiv olasz, melyet csak Dante erős keze tudott meggyeplőzni. A magyar rímelés kétségkívül nehezebb, mint az olasz, de nem is oly egyhangú, váratlanabb, változatosabb.”

(Részlet Babits Mihály *Dante fordítása* című írásából)

Most olvassátok fel hangosan! A felolvasáshoz adunk néhány jó és rossz tanácsot. Állapítsátok meg, melyik tanács jó és melyik rossz (hamis), majd a jó tanácsok alkalmazásával olvassátok fel újra a szöveget! Húzzátok alá a szövegben azokat a szavakat, amelyeket hangsúlyozni fogtok a felolvasás során!

Tanács (állítás)	Igaz/hamis
Ne beszélj gyorsan!	
Figyelj a jó artikulációra!	
Ne tarts szünetet beszéd közben!	
Hangsúlyozással emeld ki a lényeges információkat!	
A hanglejtésre nem kell ügyelni.	
A használt beszédtempó és hangerő illeszkedjen a szöveg tartalmához!	
Figyelj a helyes levegővételtre, ne fogyjon el olvasás közben a levegőd!	
Ne különböztess meg a hosszú és rövid hangokat!	
Értelmezd a szöveget olvasás közben!	

2 Válaszoljatok a szöveg megértése után a következő kérdésekre: Babits Mihály szerint melyek

az olasz nyelv jellemzői? _____

a magyar nyelv jellemzői? _____

az angol nyelv jellemzői? _____

3 Mit gondoltok, miért vitatható Babits Mihály véleménye? Miért nem lehet a nyelveket így sorrendbe állítani, értékelni? Miért nem jobb vagy rosszabb egyik nyelv sem a másiknál? Írjátok erről rövid fogalmazást, használjátok fel benne a következő állításokat is: *Minden nyelv másképp fejezi ki a beszélők szándékát. Minden nyelv alkalmas arra, hogy kifejezzon egy-egy gondolatot. Fordítani egyik nyelvről a másikra nagyon nehéz feladat.*

Nyelvtanok típusai

- 4 A tankönyv szövege alapján kössétek össze, hogy melyik nyelvtantípushoz melyik magyarázat tartozik! Próbáljátok saját szavaitokkal is megfogalmazni a különbséget!

Nyelvtantípus	Magyarázat
szinkronikus (egyidejűségben vizsgáló)	minden nyelvben közös elemek meghatározása
előíró	a nyelvnek egy bizonyos időpontban történő leírása
diakronikus (történeti szemléletű)	a helyes nyelvhasználat meghatározása
univerzális (általános, egyetemes)	két vagy több nyelv összevetése, összehasonlítása
összehasonlító	a nyelv fejlődésének, változásának meghatározása

- 5 A nyelvművelők a nyelvhelyesség szempontjaira figyelnek, őrzik, védik a nyelv egy adott állapotát. Sorolj fel híres magyar nyelvművelőket! A képek segítenek! Nevük kezdőbetűit is megadtuk!

K _____ F _____ (1759–1831)
A _____ J _____ (1817–1882)

- 6 Keressetek példákat a felsorolt nyelvhelyességi problémákra! Ahol csak a példát találjátok, határozzátok meg, hogy mi a probléma!

Nyelvhelyességi problémák	Példák
sok töltelékszó használata	izé, fürcsi, Balcsi, cuki, depi
„nákolás”	
„süksükölés”	
	a Péter, a Feri
igénytelen szavak használata	
idegen szavak alkalmazása főlegesen	

Mit tud, és mit nem a fordítóprogram?

- 7 A következő szöveget egy fordítóprogram „készítette”. Keressétek meg a hibáit, és javítsátok ki! Írjátok le a szöveget a füzetbe úgy, hogy értelmes és jól formált legyen, megfeleljen a magyar helyesírás szabályainak is!

Firenze történelmi központja vonzza turisták millióit minden évben, és Euromonitor International helyen a város, mint a világ 89. leglátogatottabb 2012-ben, 1,8 millió látogatót. Ez nyilvánították a Világörökség az UNESCO 1982-ben a város híres a kultúra, a reneszánsz művészet és az építészet és műemlékek. Mivel a firenzei művészeti és építészeti örökség, azt helyre került a Forbes, mint az egyik legszebb város a világon. Florence fontos város olasz divat, hogy rangsorolják a top 50 divat fővárosa a világ, továbbá, hogy ez egy jelentős nemzeti gazdasági központja, mint egy turista, és ipari központja.

Beszélgessetek arról, mit „tud” és mit „nem tud” a nyelvről a fordítóprogram! Milyen nyelvtani elemeknél vét sok hibát? Miért? Mikor és miért érdemes a fordítóprogramokat használni?

Csoportnyelvek

- 1 Állapítsátok meg az alábbi szavak mindegyikéről, hogy a csoportnyelv melyik típusába tartozik, magyarázzátok meg a jelentését, írjatok hozzá szinonimákat, határozzátok meg, hogy mikor használjuk, alkossatok vele mondatot!

Szó	Csoportnyelv típusa	Jelentése	Szinonimák	Mikor használjuk?	Mondatba ágyazás
suli					
mikroszkóp					
iszi					
	gyermeknyelv	seb			
nazális					
tali					
bacilus					

Szleng az irodalomban

- 2 Olvassátok el a Szöveggyűjtemény 320. oldalán Varró Dániel *Verses levél Mihályffy Zsuzsannának* című versének részletét, illetve Petőfi Sándor *István öcsémhez* című versét! Majd olvassátok fel hangosan is, kifejezően a szövegeket, segítsétek a hangsúlyozással a megértést! Feleljetek a kérdésekre mindkét szöveg értelmezése segítségével!

	Varró Dániel <i>Verses levél Mihályffy Zsuzsannának</i>	Petőfi Sándor <i>István öcsémhez</i>
Kihez beszél a vers beszélője, azaz ki a címzettje a szövegnek?		
Ki a vers beszélője?		
Mikor zajlik a képzeletbeli beszélgetés?		
Mi a témája?		
Milyen modalitású mondatok szerepelnek a szövegben? Írj példákat is!		
Keress olyan elemeket a szövegből, amelyek a kapcsolatfenntartó funkciót szolgálják!		
Hogyan szólítja meg a beszélő a címzettet?		
Gyűjtsd ki a záró, búcsúzó formulát a szövegből!		

- 3 Keressétek ki a szleng szavakat Varró szövegéből, és magyarázzátok meg a jelentésüket!

- 4 Foglald össze röviden, néhány mondatban, miről szól a Varró-szöveg!

- 5 Foglald össze a Petőfi-vers „tartalmát” is!

- 6 Keress Petőfi szövegében olyan szavakat, amelyeket ma már nem használunk!

- 7 Ha levelet írsz, milyen formai követelményei vannak a levélnek? Elevenítsétek fel, hogy mit tanultatok erről! Írj a füzetedbe (prózában, bár verselhetsz is) levelet barátodnak/barátnődnek arról, milyen élmény volt a két vers olvasása, megértése!

Nyelvjárások

- 8 Illyés Gyula *Puszták népe* című művéből egy részletet találtok a Szöveggyűjteményben. Olvassátok el, majd válaszoljatok a következő kérdésekre!

Milyen tantárgyat tanulnak a diákok?

Mikor játszódnak az események?

Mit jelent a „pusztaiak” és a „falusiak” kifejezés?

Milyen nyelvjárási jellemzőt mutat meg a szöveg?

- 9 Gyűjtsetek tájnyelvi szavakat, írjátok le a jelentésüket is! Nézzétek meg hozzá a lenti képeket! Mit gondoltok, miért nincsenek modern tájnyelvi szavak?

- 1 Vizsgáljátok meg a tankönyvben Székely Bertalan: *Egri nők* című képét! Válaszoljatok a következő kérdésekre!

Kiket ábrázol a kép? (Hány szereplőt látsz? Kik ők?) _____

Mi a helyszín? (Honnan tudod? Segít a cím? Milyen háttértudás kell?) _____

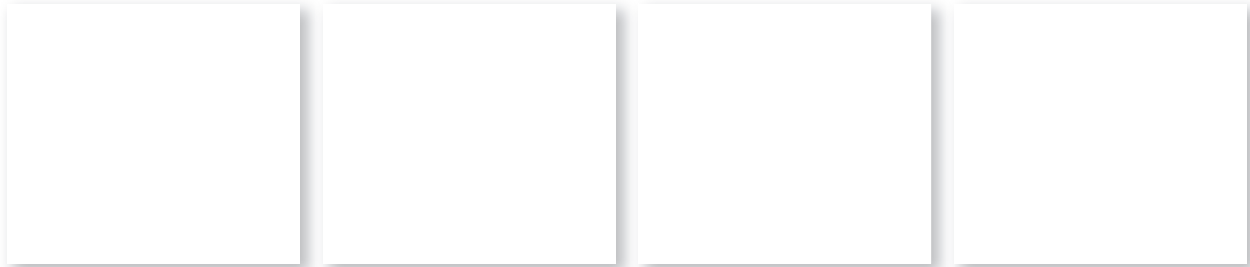
Mikor zajlanak az események? (Ha tudod, add meg a pontos évszámot is!) _____

Milyen történelmi eseménysorba illeszkedik az esemény? _____

Ki a kép főalakja? Jellemezd! Hogyan tudod a képről leolvasni a jellemző jegyeit? _____

Mi adja a kép dinamikáját? Hogyan ábrázolja a harc hevét, erejét, a hősies küzdelmet a festmény? _____

Írd le a képen látható figurák ruházatát, fegyvereit! Rajzold le ezeket! _____

- 2 Felhasználva a válaszaidat, írd a füzetedbe rövid fogalmazást a képről! Figyelj a tulajdonnevek és a köznevek helyesírására! Aláhúzással jelöld a közneveket, kettős aláhúzással a tulajdonneveket!

- 3 Nézzétek meg Egry József *Aranykapu* című festményét! Válaszoljatok a kérdésekre!

Milyen színeket használ Egry? _____

A színek és vonalak izgalmas (dinamikus) egysége hogyan tud egy hangulatot, érzést kifejezni? _____

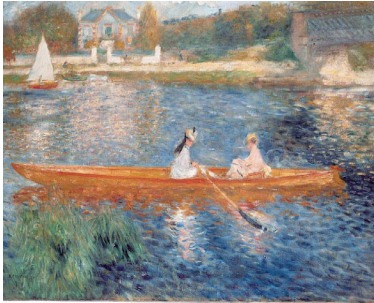
Milyen eseményt/történést ábrázol a kép? _____

Milyen hangulatot kelt bennetek? Milyen eszközökkel? _____

Szívesen lennétek a kép világában? Miért? _____

Keressetek olyan irodalmi szövegeket, amelyek hasonló hangulatot, érzéseket fejeznek ki! _____

- 4 Tanulmányozzátok a következő képeket! Mindegyik kapcsolódik valahogyan a nyár és víz témájához. Hasonlítsátok össze őket Egry képeivel és egymással! Mindhárom kép impresszionista festő alkotása. Az impresszionizmus a 19. század végének legjelentősebb művészeti irányzata, célja az érzéki benyomások megjelenítése, rögzítése. A festők elsősorban úgy ábrázolták a fényt, a vizet és a napot, ahogyan az adott pillanatban érzékelték. Impressziót, benyomást, élményt örökítettek meg.

Pierre-Auguste Renoir:
Evezősök Chateau-nál, 1879.

Claude Monet: *Hajók a Szajrán, 1874.*

Gustave Caillebotte:
Vitorlásverseny Argenteuil-ben, 1893.

Egry munkássága az avantgárdhoz kapcsolódik (a tankönyvtekben részletesen tanultok róla a 23. fejezetben), az expresszionizmus és a konstruktivizmus hatott rá. Miben különbözik Egry képe az impresszionista festők képeitől az alakok és a tárgyak kidolgozottságában? _____

A kontúrokban? _____

A színek használatában? _____

A hangulatban? _____

Melyik kép tetszik a legjobban? Miért? _____

- 5 Nézzétek meg a tankönyv 209. oldalán található diagramot, és válaszoljatok a kérdésekre!

Hány gyerek volt Magyarországon 2012-ben? _____

Milyen volt közöttük a nemek megoszlása? _____

Hány gyerek szülei váltak el? _____

Mennyien ismerik a jogaikat? _____

- 6 Adjatok öt hasznos tanácsot, hogyan kell diagramot „olvasni”!

Szöveg és kép

- 1 Nézzétek meg a tankönyvetek 210. oldalán található Apollinaire- és Nagy László-képverseket! Beszélgetek róluk! Használjátok a következő szavakat a beszélgetéshez: *szavak, verssorok, vonalak, ritmus, dinamika, mozgalmasság, vers hangzásbeli jellemzői, kép jelentése, jelentéstöbblet, több jelentés, jelentésárnyalat!*
- 2 Apollinaire képverse, *A megsebzett galamb és a szökőkút* a költészet történetében nagyon híres alkotás. Olvassátok el a szövegét! Hogyan kell olvasni a sorokat? Jelöljétek be, hogy mi számít egy sornak! Foglaljátok össze néhány mondatban, hogy miről szól a vers!

Fogalmazzatok meg néhány mondatban, hogy mit ábrázol a betűkből, szavakból, verssorokból kialakuló kép!

Mit gondoltok, miért pont a szökőkút és a galamb képét használta Apollinaire? Mit jelentenek ezek a képek?

Keressetek kapcsolatot a szöveg és kép alapján a következő szavak, asszociációk között:

megsebzett – vér – vérzik – szökőkút vízcseppjei – sírás – könnyek – vérző tenger

Másoljátok le azokat a sorokat, amelyek értelmezik ezeket az összefüggéseket!

Keressetek olyan szavakat, amelyek a virágokhoz kapcsolódnak!

Magyarázzátok meg, hogyan épül egybe a két jelentésmező, kifejezve az elmúlást, halált, pusztulást!

- 3 Milyen alakot formál Nagy László verse? A vers alakja hogyan segíti Árvácska alakjának meghatározását?
- 4 Figyeljétek meg, hogy használja fel Nagy László a betűk méretével és formájával való játékot! Hogyan játszik a költő a virág és a lány; az élet és a halál; por, virág és halál szimbolikájával? Hogyan segíti ennek kibontását a kép? Beszélgetsetek erről!
- 5 Készítsetek kereszt alakú képverset, felhasználva a tankönyv 211. oldalán található segítséget! A téma legyen a szerelem vagy a barátság!

Szöveg és zene – szöveg és illusztráció

- 6 Egy vers, versszöveg nemcsak képpel, hanem zenével, hanggal is kapcsolódhat. Vannak megzenésített versek, dalszövegek, de van hangköltészet is. Nézzetek utána, hogy ez utóbbi pontosan mit jelent! A tavalyi tanévben már beszélgettetek egy Quimby-szövegről, a *Most múlik pontosan* című dal szövegéről. Mit gondoltok, mit ad hozzá a versszöveghez a zene? Fogalmazzatok meg egy rövid szövegben, felidézve általatok ismert megzenésített verseket, illetve dalszövegeket is!

Milyen megzenésített verseket ismertek? Gyűjtsetek ilyeneket!

Költő neve	Megzenésített vers címe	Kiknek a nevéhez fűződik a zene? (szerző, együttes, előadó)

- 7 Elevenítsétek fel, hogy a tankönyv előző kötetében mit tanultatok Tandori Dezsőről! A Szöveggyűjteményben olvastátok a *Doboz és tulipán* című versét. Készítsetek hozzá illusztrációt!

Fogalmazzatok meg néhány mondatban, hogy egy jó illusztráció hozzáad-e valamit a mű értelmezéséhez! Vajon az illusztrációk is önálló alkotások? Érveljétek ellene és mellette!

Érvek: _____

Ellenérvek: _____

Konklúzió: _____

- 8 Írjatok fogalmazást a füzetetekbe „A képvers is vers” címmel! Fejtsétek ki gondolataitokat részletesen!

Magyar irodalom

- 1 Az alábbi szavak segítségével próbáljátok közösen meghatározni a magyar irodalom és az irodalomtörténet fogalmát!

ország, nemzet, nép, magyar nyelv, kultúra, korszakok, hagyomány, írott emlékek, írók, költők, nyelvmemlékek, műalkotások, korszakok, történelem, esztétikai érték

A beszélgetés után fogalmazzatok meg néhány mondatban, és írjátok le a füzetetekbe! Ügyeljete a helyesírásra, nyelvhelyességre! Olvassátok fel egymásnak meghatározásaitokat!

Ady élete és kora

- 2 Nézzétek meg a tankönyvetek 212. oldalán található képeket, amelyek Ady Endre életútjának egy-egy szakaszát mutatják! (A digitális tananyag segít abban, hogy pontosan azonosítsátok, melyik kép mit vagy kit ábrázol.) Válasszatok ki egy képet, és írjátok hozzá kapcsolódóan egy kitalált blogbejegyzést egyes szám első személyben! Aki megszólal, lehet maga Ady vagy a képen látható másik személy, de kitalált személy is, aki kapcsolódik a városhoz, épülethez vagy a képeken látható emberekhez.

- 3 Keressétek meg a térképen, hol találhatóak Ady életének legfontosabb helyszínei! Készítsetek egy útitervet, hogyan lehetne legrövidebb útvonalon bejárni ezeket a helyszíneket a lakóhelyetektől! (Használjátok hozzá útvonaltervező programot is!) Írjátok be az alábbi nevezetességeket a táblázat megfelelő oszlopába, sorába! Olyanok is vannak közöttük, amelyeket Ady még nem láthatott. Figyeljetek erre is!

Eiffel-torony, EMKE szálloda, Országház, Notre Dame, Apollo Palota, Louvre, La Défense negyed, Pompidou Központ, Disneyland, Fekete Sas Palota, Libegő, Művészetek Palotája, Sacré Coeur, Rákóczi (Lágymányosi) híd

Város	Város megnevezése	Nevezetességek – láthatta Ady Endre	Nevezetességek – nem láthatta Ady Endre
			
			
			

Ady Endre versei

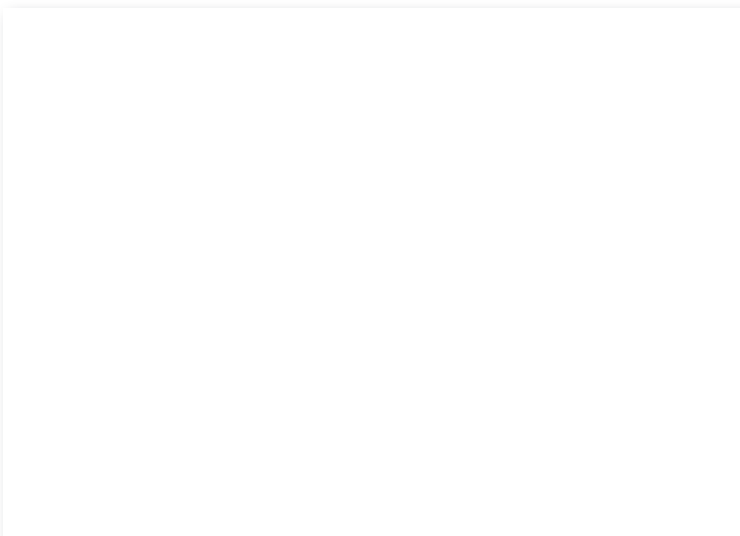
- 4 Keressetek alakzatokat a *Sem utódja, sem boldog őse...* című versben! Töltsétek ki a táblázatot!

Alakzat	Idézet pontos megjelölése:
Ismétlés	
	boldog őse / ismerőse
	Sem utódja, sem boldog őse, / sem rokona, sem ismerőse
Felsorolás	

- 5 Keressetek szóképeket a *Héja-nász az avaron* című versben! Töltsétek ki a táblázatot!

Szókép	Idézet pontos megjelölése:
	Megyünk az Őszbe, / ... / két lankadt szárnyú héja-madár.
	Új rablói vannak a Nyárnak
Szimbólum	

- 6 Próbáljátok megérteni, hogy miről szól *A fekete zongora* című vers! Segítségül olvassátok el Ignotus értelmezését a Szöveggyűjteményben! Mit gondoltok a versről? Írjatok egy rövid fogalmazást a füzetetekbe arról, mit „jelent” a szövegben a fekete zongora szimbóluma! Készítsetek illusztrációt hozzá! Nézzétek meg Szilágyi Tibor vershez készült festményét!

A fogalmazás vázlatát és kulcsszavait ide írjátok le!

József Attila élete

- 1 Olvassátok el Cseh Tamás *József Attiláról* szóló dalának szövegéből vett részleteket! A szöveget Bereményi Géza írta. Hallgassátok meg az egész számot! Keressétek meg, és írjátok az idézetek mellé József Attila életének azon elemeit, amelyekre a szöveg utal, illetve a költő olyan verseinek címét, amelyekre szintén utal a szöveg, vagy amelyek eszetekebe jutnak a dalt hallgatva! Használjátok a *Curriculum vitae* szövegét is!

*A sínen egy vonat jön,
én állok ablakaiban,
és én fekszem az útjába,
egy ember, ki többfele van,
ki mindenhol tanítható már
óvodától egyetemig.
(...)*

Életrajzi adatok, verscímek:

*Ahhoz elég sokat próbáltam,
hogy szakaszolható legyek,
részét vettem mozgalomban,
kiváltam, elvegyültem s egyebek.
Egy mindenhol taníthatónak
kiosztva most már mindene,
és nem tudja megkérdezni,
hogy önnönmaga lehet-e.
(...)*

*Megleltem íme hazámat
s nevemet hibátlanul.
Hogy hány hét is a világ,
a jó pap holtig tanul,
és mindenhol tanítható már
óvodától egyetemig.*

- 2 Olvassátok el a *Tiszta szívvel (Nincsen apám)* című verset a Szöveggyűjteményben! Milyen életérzést fogalmaz meg az a szöveg? Mit gondoltok, miért tanácsolta el ezért a versért az egyetemről tanára, Horger Antal? Beszélgetsetek erről, majd írjátok le a beszélgetésen elhangzott kulcsszavakat!

- 3 Keressétek alakzatokat a versben!

4 Magyarázzátok meg a következő sorokat, kifejezéseket:

„Hús esztendőm hatalom, _____

hús esztendőm eladom.” _____

„s halált hozó fű terem _____

gyönyörűszép szívemen.” _____

5 Olvassátok el a Szöveggyűjteményből a Külvárosi éj című vers részletét! Keressetek olyan hétköznapi tárgyat, dolgot, amelyeket a költő használ a szövegben! Írjátok le a képet is, amelyben használja! Magyarázzátok meg, hogy a tárgyak hogyan lesznek a költői világ részei!

Alkossatok ti is hasonló képeket!

Válaszd ki a szöveg valamelyik részletét, és készíts hozzá illusztrációt!

6 Fogalmazzatok meg, hogy mi a megszemélyesítés, és keressetek rá példákat a versben!

7 Olvassátok el az *Ars poetica* című vers részletét, és válaszoljatok a kérdésekre!

Mit gondol más költőkről? _____

Mit gondol saját költői feladatának? _____

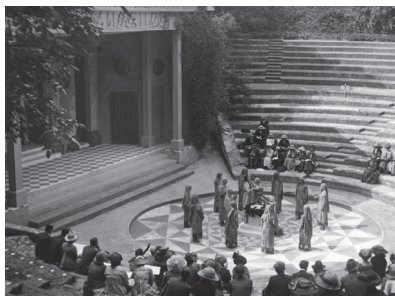
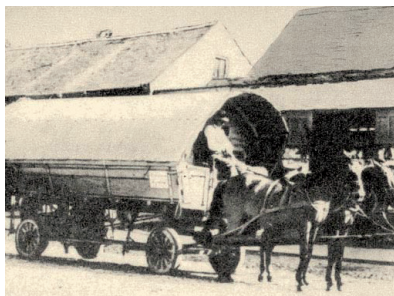
Hogyan határozza meg a méltó élet lehetőségét? _____

Mennyiben és miben különbözik Ady művészetfelfogásától József Attila hitvallása? Foglaljátok össze ötmondatos fogalmazás formájában a füzetben!

8 Keressetek a neten, és hallgassatok megzenésített József Attila-verseket! Írjátok le a megzenésítő együttes nevét!

Színház

- 1 Olvassátok el a tankönyv 217. oldalán található szöveget, amely az állandó színház előnyeiről szól! Azt is megismerhetitek belőle, hogy milyen volt, hogyan működött a korabeli Globe Színház. Válaszoljatok a kérdésekre! A válaszadásban segítségére lehetnek az alábbi képek.

Mi zavarta az utcai színjátszásban a színészeket?

Milyen előnyei vannak az állandó színháznak?

Milyen helyeket és mennyi pénzért lehet találni a színházban?

Mit tehettek a nézők a színházban, amit ma nem lehet?

- 2 Mit gondoltok, milyen lehetett a vándortársulatok, vándorszínészek élete? Írjátok le néhány mondatban!

Melyik híres magyar költőnk volt vándorszínész?

- 3 A Szöveggyűjteményben olvassátok el a *Romeo és Júlia* című darab részletét! A történet Veronában, Itáliában játszódik. Vajon Shakespeare honnan ismerhette ilyen jól Olaszországot? Egyes vélemények szerint élete az azt a hét évét, amiről semmit nem tudunk, ott tölthette. Írj fogalmazást a füzetedbe ezzel a címmel: „Shakespeare képzeletbeli kalandjai Itáliában”! Írd ide a vázlatot, a kalandok menetét!

- 4 Olvassátok el, majd hallgassátok is meg Cseh Tamás *Dal a ravaszdi Shakespeare Williamről* című dalát, ahol sok dráma történetére utal az énekes és a szövegíró, Bereményi Géza. Találjátok ki, miről szólhatnak a drámák a Bereményi-szöveg alapján! Segítségül használhatjátok a netet is!

Hamlet

*Hol volt és hol nem volt Dániában,
egy királyfi, aki egy szép napon,
hogy leplezze titkát, mely rosszra vinné,
bolondot mímelt, ó borzalom!
Bolondok között így lévén józan,
mérgezett kardba ütközött,
s trónjába nyugodt urak beültek,
székelvén béke és harc között.
Am e királyfi úgy hala meg,
hogy adának néki dízsírhelyet,
és eme sírt, ó borzalom,
láthatni ma is a színpadon.*

Történet:

Othello, a velencei mór

*Egy sötét éjjel neje nyakának
helyezte kezét egy mór vezér,
s belőle végén a szuszt kinyomta,
a látványt így nem zavarta vér.
Látjátok micsoda kacskaringók
jellemzik szívünk útjait?
Vacogva sandítunk tükreinkbe,
hol a kulcs, mely minden zárt kinyit?
Itt állunk úgy, mint a mór vezér,
magunk kifosztva másokért.*

Történet:

- 5 Tervezzétek meg Romeo és Júlia jelmezeit!

Júlia jelmeze:

Romeo jelmeze:

A dráma jellemzői

- 1 Olvassátok el a tankönyvben a *Bánk bán* történetét, illetve a drámák szerkezetéről szóló részt! Az alábbi táblázatban összekeverve találjátok a cselekmény elemeit és a különböző szerkezeti egységeket. A hiányzó szerkezeti egységeket írjátok be! Kössétek össze az összetartozó elemeket!

Cselekményelem	Szerkezeti egység
<i>A vita egyre élesebbé válik, és a királynő orvul le akarja szűrni a bánt, aki kicsavarja a kezéből a tört, és leszúrja Gertrudist.</i>	
<i>A történet 1213-ban játszódik, II. András (Endre) király udvarában. A király távollétében felesége, Gertrudis kormányoz.</i>	válság
<i>A magyar nemesek összeesküvést szőnek a királyné ellen. Meg akarják nyerni Bánk bánt, de ő ragaszkodik a törvényes úthoz. Azonban megváltozik a véleménye, amikor Tiborccal találkozik, és megismeri a nép nyomorúságos helyzetét.</i>	expozíció
<i>Bánk bánt sérelem is éri, amikor feleségét, Melindát hírbe hozzák az udvarban. Bánk ezért felelősségre vonja Gertrudist. A bán a saját és a nép sérelmeit is felsorolja. Gertrudis nem ismeri el a hibákat, szemtelenül beszél Bánkkal. Közben kitör a nemesi zendülés. Gertrudis halála után Petúr bán és társai megtagadják Bánk bánt, aki ebben a nehéz helyzetben egyedül maradt.</i>	bonyodalom
<i>A király megkegyelmez Bánk bánnak, mert már úgys megtört ember.</i>	

A dráma cselekménye

- 2 Írjátok mondatokat a következő szavak mindegyikének felhasználásával, és húzzátok alá a toldalékokat, amelyeket használtatok!

Bánk, Melinda, udvar, élni, szeretet

Tiborc, panaszkodni, összeesküdni, parasztok, gazdagok

Királynő, uralkodik, visszaél, hatalom, férj

- 3 Az aláhúzott toldalékok közül írjatok 3-3 példát mindegyik toldaléktípusra, előtte határozzátok meg a legfontosabb jellemzőit! Ha nem találtok valamelyikre elég példát a mondataitokban, akkor úgy bővítsétek a mondatokat, hogy megfeleljenek a követelményeknek!

Toldalék típusa:	Példák a mondatokból:
Képző meghatározása:	
Jel meghatározása:	
Rag meghatározása:	

Dráma és színház

- 4 Nézzétek meg a következő képeket! Mindegyik egy Bánk bán-előadásból való. Állapítsátok meg, hogy melyik szereplőt látjátok (balról jobbra)! Milyen jellemző ruhadarab vagy tárgy alapján ismertétek fel az adott szereplőt?

	Szereplő	Jellemző tárgy vagy ruhadarab
1. kép		
2. kép		
3. kép		
4. kép		

- 5 Egy rövid tudósításban foglaljátok össze Tiborc panaszának legfontosabb állításait (Szöveggyűjtemény, 332. oldal)! Figyeljete a tudósítás műfaji és sajtóetikai követelményeire! Csoportokban dolgozzatok, az egyik csoport bulvárlapba, a másik politikai napilapba írjon tudósítást! Az összefoglalókat a füzetetekbe készítsétek! A munkafüzetben gyűjtsétek össze a tudósítás legfontosabb műfaji követelményeit!

Irodalom és nyelv – szövegértési gyakorlatok

- 1 Olvassátok el a tankönyvetek 220. oldalán található Sütő András-idézetet, amely *Az anyám könnyű álmot ígér* című művéből való! Olvassátok fel hangosan is az itt található folytatással együtt, figyelve a kifejező olvasásra! A szöveg így folytatódik:

„A könnyű álmot anyám naphaladáskor az udvaron ígérte meg a cöveklábú asztalnál, amely nyári napokon piros paradicsommal, frissen hámozott uborkával, mezősségi sajttal vár haza engem; ősszel is vár, s olyankor, ha sírós az idő, a tornác fájáról nézem, és igyekszem tanulni valamit tőle. Fűzfalábaival makacsul a földbe kapaszkodik, esőben, jégverésben tisztul, s télen is vár, hóval borítottan, akár egy fehér koporsó.

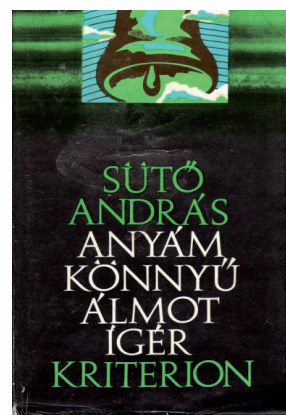
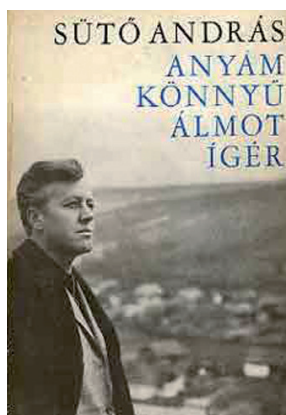
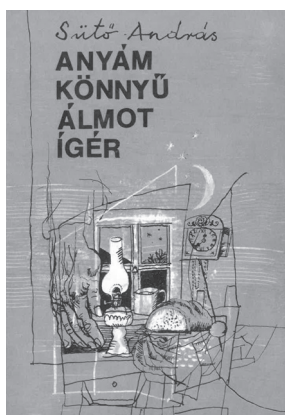
Az ígéretre felkaptam a fejem, mintha tündéri szót hallanék. De a szó, mit a mesékben az égi magasság szokott küldeni, alantól hangzott, majdnem a föld porából, a mályva, porcsfű és törpebürök szintjéről, ahol anyám rongypokrócon ülve Jóska öcsém ingét foltozgatta. Őlbe emelhető kicsinységében most még soványabbnak láttam őt, kis, pihenő szaladgálásnak a felmelegedett földön. A keszkenő alól kibuggyanó hajtincsében megszámmlálatlanok már a fehér szálak; mint a sokat mosott vászon, a szeme is világosodik. Barna volt, úgy emlékszem, a gesztenye korai változatából.

– Nézz körül az udvaron, azután a faluban, s szólj rólunk.

Messzire nem kellett néznem: az udvar zsebkendőnyi. Hajdani jobbágyporta. A ház rajta: kis meleg kemence. Nem a népies hangulat kedvéért, hanem annak okából, amit apám lehetőségnek szokott nevezni. A harmincas években ennyire futotta. Őt ablaka van, négy cserép virággal. Ha valamelyiken kikönyökölnék, a muskátlit – a népdalbelit – félre kell állítanom.”

(Forrás: www.dia.pool.pim.hu)

- 2 Nézzétek meg a mű három különböző kiadásának címlapját! Nézzétek meg a címlapokat, beszélgetsetek arról, hogy melyik mit árul a könyvről! Melyik tetszik nektek a legjobban, miért?

- 3 Tervezzetek ti is borítót, igyekezzetek benne kifejezni mindazt, amit tudtok Sütő Andrásról és a műről! Mit gondoltok, milyen a jó borítókép?

- 4 Figyeljétek meg, milyen gyönyörűen használja Sütő András a magyar nyelvet! Keressetek költői képeket a szövegben! Magyarazzátok is meg azokat!

- 5 Hogyan írja le, s ezzel jellemzi is az édesanyját? Mi fejezi ki a szövegben a hozzá fűződő érzéseit, viszonyát?

- 6 A tavalyi tanévben tanultatok egy íróról, aki szintén családjáról írt. Ki ő? Miben különbözik a *Régimódi történet* Sütő könyvétől?

- 7 Olvassátok el még egyszer az idézet első bekezdését! Hogyan határozza meg Sütő benne az otthon, az otthonlét fogalmát? Az őt váró „haza” – otthon hogyan azonosul az asztallal, az asztalon található dolgokkal, ételekkel, hogyan azonosul a szeretet, az otthon, egy életforma képe, a haza fogalma a szövegben? Hogyan mutatkozik meg egy bekezdésen belül az élet és a halál? Próbáljátok megmagyarázni szöveghe-lyekkel igazolva állításaitokat!

- 8 Keressétek ki a főneveket az első bekezdésből, húzzátok alá őket! Gyűjtsétek ki a jelzős szerkezeteket, és írjátok ide!

Ha vannak olyan szavak, amelyeket nem ismertek, azoknak nézzetek utána! Írjátok ide azokat a jelentésükkel együtt!

- 9 Milyen életforma képe rajzolódik ki a szövegből? Próbáljátok megfogalmazni saját szavaitokkal!

Projekttervezés – Személyes portfólió

A portfólió olyan dokumentumgyűjtemény, amellyel bemutatathatjuk tudásunkat, képességeinket. Sokféle céllal készíthetnek portfóliót cégek, intézmények és magánszemélyek is. Neked most olyan portfóliót kell összeállítanod, amelyet munkavállaláshoz használhatsz.

- 1 Olvasd el tankönyved 223. oldalán, milyen kötelező elemei vannak a portfóliónak, s ezen kívül mi mindent tehetsz bele!**

Kötelező elemek: _____

Szabadon választott anyagok, pl.: _____

Leginkább fejleszteni kívánt 21. századi kompetenciáid: _____

Mit gondolsz, hogyan lehet ezeket fejleszteni? _____

Kritikus gondolkodás

- 2 Gyakorold a kritikus gondolkodást a tanulásoddal kapcsolatban!**

Hogyan ítéled meg eddigi magyartanulásod eredményességét? _____

Miért van ez így, lehetne-e jobban? _____

Kreativitás

- 3 Mozgassátok meg a fantáziátokat! Egy-két ötletet elemezzetek részletesen! Sok-sok következményt gondoljatok végig! Mi történne, ha...**

... az állatok intelligenciája meghaladná az emberekét?

... a férfiak is szülhetnének?

... sorsolással választanák a képviselőket?

... csak 20 évvel idősebb vagy fiatalabb emberrel lehetne házasságot kötni?

... nem lenne szükségünk alvásra?

... 200 évig élnénk?

... minden rossz cselekedetkor szörnyű szag áradna az emberből?

... hét ujjunk lenne mindkét kezünkön?

Csapatmunka

- 4 Kivel tudsz legjobban együttműködni az osztályban, ha párban kell dolgozni? Miért? Mi kell a jó csapatmunkához? Te jó csapattag vagy?

Más kultúrák megértése

- 5 Értelmezd a tankönyv szövegét, és fogalmazd meg, mi az a „más kultúra”! Te milyen más kultúrákat ismersz?

Kommunikáció

- 6 Tudsz alkalmazkodni a különböző beszédhelyzetekhez? Írd le, mit mondanál a barátodnak és az osztályfőnöködnek, ha reggel elkésel! Legyen részletes indoklás, magyarázd el, mi történt!

Barátodnak: _____

Osztályfőnöködnek: _____

Technika

- 7 Használod a tankönyvhöz tartozó digitális feladatbankot? Milyen más internetes tanulási lehetőségeket ismersz?

Önirányítás

- 8 Döntsd el, hogy a hét kompetenciaterület közül melyikben szeretnél legtovább fejlődni! Határozd el, milyen lépéseket tehetsz ezért! Tűzz ki konkrét célt és határidőt!

Helyesírási gyakorlatok

- 1 Írd ki a tankönyv 17. leckéjének tréfás jelenetében található nyelveket, mindegyikhez kapcsolj legalább egy országot, ahol hivatalos nyelv!

Nyelv	Ország	Nyelv	Ország

- 2 Keresd ki a tankönyved 17. leckéjében szereplő szerzőket, címeket és műfajokat! Kövesd a könyvbeli helyesírást és az alábbi mintát!

Szerző	Cím	Műfaj
Garay János	<i>Az obsitos</i>	elbeszélő költemény

- 3 Az önéletrajzban és a motivációs levélben is szerepelnek dátumok. Gyakorold ezek helyesírását!

A teljes mai dátum helyes írásmódjai: _____

Írd le számmal és -án, -én határozóraggal az alábbi dátumokat!

hatodikán	elsején	huszadikán	tizenegyedikén

Álláshirdetések

- 4 Válassz hirdetést! Ha egyik sem felel meg, fogalmazzatok hirdetést egymásnak a minták alapján!

Szépségszalonba fodrást keresünk!

Hosszútávú alkalmazotti jogviszony,
fix fizetés + jutalék.
Folyamatos továbbképzések, professzionális
munkafeltételek. Jelentkezés önéletrajzzal
és motivációs levéllel
e-mailben: allas@indialetterem.hu

**Azonnali kezdéssel
pizzaszakácsot keresünk!**

Betanítás nem probléma, kezdők jelentkezését is
várjuk! Napi hatórás munka, a délelőtti szabad.
Étkezési jegyet is biztosítunk. Jelentkezés
önéletrajzzal és motivációs levéllel e-mailben:
pizzaszakacs@pizzaboy.hu

**Árnyékolással foglalkozó cég keres
azonnali munkakezdéssel
asztalosipari munkában**

jártas munkaerőt.
Szakmai tapasztalat, jogosítvány előny,
életkor nem számít! Munkavégzés hétvégén is.
Jelentkezés: arnyekolas@gmail.com

5 Készítsd el a pályázathoz szükséges önéletrajzt!

Önéletrajz

Személyes adatok

Név: _____

Születési hely és idő: _____

Anyja neve: _____

Állampolgárság, anyanyelv: _____

Lakcím: _____

Telefonszám: _____

E-mail cím: _____

Betölteni kívánt munkakör, foglalkozási terület: _____

Szakmai tapasztalat: _____

(a tanulói idő és a nyári munka is számít.
Írd le, mikor, hol, mit csináltál!
Minden munkatapasztalat kerüljön új sorba!)

Tanulmányok _____

(a tanulmányok kezdő és befejező éve,
az iskola és a megszerzett szakképesítés megnevezése)

Nyelvtudás

A1 A2 B1 B2 C1 C2

(Nézz utána, mit jelentenek ezek a szintek,
és írd a megfelelőt a kompetenciák mellé!)

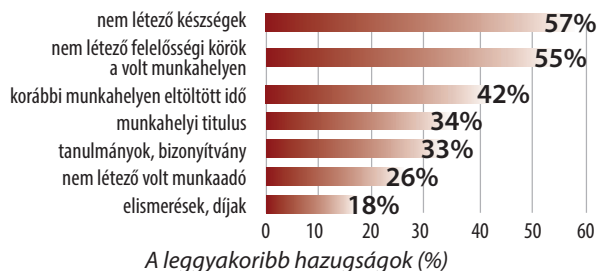
Szövegértés		Beszédkészség		Íráskészség
Hallás utáni értés	Olvasás	Társalgás	Folyamatos beszéd	

Egyéni készségek és kompetenciák _____

(Beszéljétek meg, mi tartozhat ide!)

Milyen tulajdonságaid alapján felelnél meg a választott munkára?) _____

6 Diagram értelmezése. Az önéletrajzbéli hazugságok az interjún lelepleződnek. A leleplezett hazugságok között a diagramon szereplők vezetnek gyakoriságban. Értelmezzétek a diagramot, magyarázzátok el egymásnak, mit jelentenek a sorok! (A *profession.hu* engedélyével)

Motivációs levél

7 Írd meg a könyved instrukcióinak megfelelően a választott hirdetésedhez és az önéletrajzhoz illő motivációs levelet! Külön lapra készüljön, lehetőleg számítógéppel!

József Attila: Curriculum vitae

8 Kreatív feladat. Készítsd el József Attila Europass önéletrajzát a szöveggyűjteményben lévő írás alapján! A hiányzó adatokat keresd meg tankönyvetekben és a könyvtárban vagy az interneten! Ha valakinek több iskolája és munkahelye is volt már, azokat időben visszafelé haladva kell felsorolni!

Helyesírás

- 1 Írd le a meghatározásokhoz illő híres személyek nevét! Tankönyvetek 18. leckéjében ellenőrizheted a megoldást.

országgyűlési képviselő, költő: _____

egyetemalapító, esztergomi érsek: _____

Magyarország kormányzója: _____

„a haza bölcse”, igazságügy-miniszter: _____

híres görög szónok: _____

brit király, *A király beszéde* c. film főhőse _____

- 2 Írd ki öt másik híres magyar személyiség régies írásmódú nevét a tankönyvetekből az oldalszám megadásával! Kövesd a példát! Ellenőriztétek egymás munkáját!

Csiky Gergely *drámaíró*, 197. old., _____

- 3 Írd le szavakra bontva, írásjelekkel tagolva a következő mondatot! A megoldást ellenőrizd a könyvben!

aztmondtákahatalmasokakinekahatalmasokazmárhatalmasokhogynelegyenhatalmasok

Érvelő szöveg szerkesztése

- 4 Írjatok rövid, az iskolai menzával kapcsolatos érvelő beszédet! Lehetőleg dolgozzatok párban!

téma: _____ cím: _____

bevezetés: _____

elbeszélés: _____

bizonyítás: _____

cáfolás: _____

befejezés: _____

Nagy szónokok – szövegértés - szövegalkotás

- 5 Olvasd el a Szöveggyűjteményben Martin Luther King *Van egy álmom* című beszédét! Gyűjtsd ki a tényeket, majd írd le összefüggően, milyen volt a helyzet a beszéd alapján Amerikában 1963-ban, vagy azt, hogy milyennek álmodta a jövőt az emberjogi küzdelem kiemelkedő alakja!

1963 – a beszéd ideje	Álom – a jövő
Nem minden ember egyenlő.	Minden ember egyenlő lesz.

Beszéljétek meg!

- 6 Érveljétek Martin Luther King álmának megvalósulása ellen vagy mellett! Mit gondoltok, ma egyenlők az emberek? Mit jelent az egyenlőség?

Érvek és cáfolatok

- 1 Tankönyved 19. leckéjében olvashattad, mi a vita, és mit nevezünk érveknek. Vizsgáld meg az ott felsorakoztatott „érveket”! Miután mind a hatot elemeztétek, azt is állapítsátok meg, hogy amennyiben van alátámasztás, magyarázat, az mennyire elfogadható! A cáfolat is érv, csak éppen a tételmondat ellen szól, azt tagadja.

	Állítás	Alátámasztás, magyarázat	Kapcsolat a témával, a vita tételmondatával
1.	Teljesen feleslegesek (a közismereti órák)	Én nem szeretem a közismereti órákat. ... hiszen mi szakmát tanulunk.	felesleges = nem kell, vagyis cáfolat
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

- 2 Felkészülés a vitára. A tagadó oldalon állók a tételmondatot tagadják, vagyis arra készülnek pl., hogy „A szakiskolában nem kell több közismereti órának lennie.”, Extrém¹ esetben azt is mondhatják, hogy „A szakiskolában nem kellene közismereti órának lenniük.”

Tételmondat:

Mellette szóló érvek	Ellene szóló érvek

Érvelő szöveg alkotása

- 3 Az érvelő (állító vagy tagadó) beszéd megírása

Nevezzétek meg az előző lecke alapján az érvelő beszéd részeit, és mindegyikhez írjatok néhány mondatot! Ha tagadó beszédet írtok, akkor is a bizonyítás részbe írjátok az érveket, a cáfolatok közé a másik fél elképzelhető és elhangzott érveinek tagadása kerül!

Az 1. rész megnevezése: _____

A 2. rész megnevezése: _____

¹ szélsőséges

A 3. rész megnevezése: _____

A 4. rész megnevezése: _____

Az 5. rész megnevezése: _____

Kritikai gondolkodás

- 4 Állapítsátok meg az alábbi mondatokról, szövegrészekről, hogy mi a baj velük! Miért nem megbízható állítások, nem jó érvek? Soroljátok be mindegyiket a következő kategóriák valamelyikébe! (Forrás: A te érvelési hibád c. weboldal)

				
Fekete vagy fehér	Anekdotikus érvelés (szóbeszéd)	Tekintélyre hivatkozás	Személyeskedés	Hamis kompozíció (rész – egész viszony)
		A		

- A) „Tíz fogorvosból kilenc ezt a fogkrémet ajánlja.” (= Jó, tehát használd te is!)
- B) „Egyik ismerősömtől hallottam, hogy a munkatársa rokonának kisfia védőoltást kapott, majd utána egy héttel lebénuult. Ezért egyértelmű, hogy a védőoltások veszélyesek a gyerekekre.”
- C) „Őn a drogok teljes legalizációját vagy teljes betiltását támogatja?”
- D) „Korrekt Károlyt, az IGAZ párt politikusát korrupció miatt jogerősen elítélték. Ez egyértelműen bizonyítja, hogy az IGAZ párt korrupt politikusok gyülekezete.”
- E) „A gyártó hazudik, amikor azt mondja, hogy az ő terméke a legjobb, mert ez az érdeke.”

Tanulmányozzátok az „A te érvelési hibád” c. weboldal többi példáját is!

A bűnügyi regény – internetes keresési verseny

1 Keressetek választ az alábbi kérdésekre a Google segítségével! Dolgozzatok párban!

Edgar Poe

Az első „igazi” bűnügyi novella (szerző, cím, évszám)

Forrás (URL, a webhely valós címe, a forrás dokumentumtípusa):

A krimi műfaji sajátosságai (kellékek):

Forrás (URL, a webhely valós címe, a forrás dokumentumtípusa):

Híres krimiírók a 20. században:

Forrás (URL, a webhely valós címe, a forrás dokumentumtípusa):

Napjaink híres krimiszerzői:

Forrás (URL, a webhely valós címe, a forrás dokumentumtípusa):

Válogatás és kritikus forrásfelhasználás

2 Elemezzétek a használt forrásokat! Melyek a legmegbízhatóbbak, melyek adatait kell feltétlenül ellenőrizni? Miért?

3 Felhasználható képek keresése a Google-on

A Google „Részletes képkeresés”¹ menüjét használva megadhatod, hogy milyen témájú szabad felhasználású forrást keresel. A szabad felhasználást az űrlap alján kell kiválasztani. Aztán lehet a képekre szűrni. Próbáld ki!

Ezeknek a detektívet, pisztolyt és bilincset ábrázoló internetes képeknek még a forrását sem kell megadni, szabadon használhatók akár kereskedelmi célra is. Vajon megtaláljátok őket? Keressetek azonos témájú, szabadon használható képeket!

¹ www.google.com

Etikus forrásfelhasználás

4 Hogyan kell hivatkozni és idézni?

A tankönyv megadása forrásként: _____

Kedvenc honlapod: _____

Kedvenc idézeted: _____

Helyesírás

5 Írjátok le a következő, kiejtés szerint megadott szavakat: *ímél, cset, szkájp, wörd, ekszel, jútyub, gúgl vagy gugli*

Szövegértés

6 Értelmezd a Google felhasználási jogokról szóló, keresést segítő magyarázatát, és válaszolj a kérdésekre!

a) *Szabadon felhasználható vagy megosztható*: A találatok között csak olyan tartalom fog szerepelni, amelyet vagy közkincként jelöltek meg, vagy a tartalom változatlanul hagyása esetén annak másolását vagy újbóli terjesztését engedélyező licenc alatt adtak közre.

b) *Szabadon felhasználható, megosztható vagy módosítható*: A találatok között csak olyan tartalom fog szerepelni, amelyet annak másolását, módosítását vagy újbóli terjesztését lehetővé tévő licenc alatt adtak közre.

(Forrás: Google súgó)

Melyik jog ad nagyobb szabadságot? Mennyivel? _____

Mit jelent a szövegben a *közkinccs* szó? _____

Mit jelent a *licenc* szó? Keressetek rá az interneten vagy az *Idegen szavak szótárában*! _____

Melyik szókapcsolat felel meg a szövegben a *publikálás, megjelentetés, feltöltés* szavaknak? _____

Ki mit és mennyit olvas?

- 1** Milyen a jó kérdőív? A kérdések egyszerűek, könnyen érthetők. Többféle válaszlehetőség van, például a gyakoriság változatai. Egyszerűbb összesíteni az eredményt, ha kevés szabad szöveges válaszlehetőség van. Jó, ha táblázatos formájú, mert egyszerűbben áttekinthető.

0 = soha	1 = havonta vagy ritkábban	2 = 2-3 hetente	3 = hetente vagy ritkábban	4 = 2-3 naponta	5 = naponta	6 = naponta többször			
Milyen gyakran olvasol napilapot?			0	1	2	3	4	5	6
Milyen napilapot?									

Alkossatok 4 csoportot, és válasszatok témát! Nézzétek meg a fenti példát, majd minden csoport szerkesszen kérdőívet számítógéppel! (esetleg kézzel)!

- Nyomtatott sajtó és ismeretterjesztő könyvek olvasása
- Szépirodalom olvasása
- Internetes olvasás számítógépen
- Olvasás mobiltelefonon

Beszélgétek meg és oldjátok meg az alábbi feladatokat!

- Hogy lehet begyűjteni a válaszokat?
- Hogy lehet összesíteni az eredményeket? Mozgósítatók matematikai ismereteiteket!
- Hogy lehet ábrázolni az eredményeket? Hogy lehet diagramot készíteni?

Hogyan határozza meg az élet minőségét az olvasástudás?

- 2 Gyűjtsetek olyan tevékenységeket, amelyekhez nélkülözhetetlen az értő olvasás, a szövegértés! Miért hátrányos helyzetű az, aki nem tud jól olvasni?

1 Vannak interaktív kérdőívszerkesztők is az interneten.

Készíthetsz kérdőívet pl. a Google Drive / dokumentumok / űrlapok vagy a SurveyMonkey segítségével.

3 Könyvpártiak és technikapártiak – vitakozzatok! Tételmondat: A nyomtatott könyv halálra van ítélve.

Gyűjtsetek az állítás mellett és ellene szóló érveket úgy, ahogyan a 19. leckében tanultátok! Rendezzetek az osztályban egy rövid vitát!

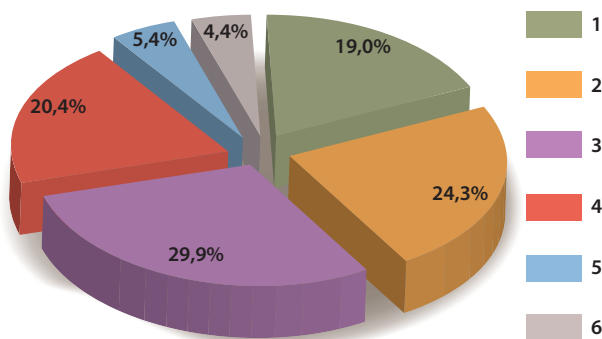
A nyomtatott könyv halálra van ítélve	A nyomtatott könyv nincs halálra ítélve
1. _____	1. _____
_____	_____
2. _____	2. _____
_____	_____
3. _____	3. _____
_____	_____
4. _____	4. _____
_____	_____
5. _____	5. _____
_____	_____

Tanulási lehetőségek az interneten

- 4** A Nemzeti Köznevelési Portál a Ti tankönyvetekhez is tartalmaz kreatív, interaktív feladatokat. Keressetek ilyeneket! Címe: www.nkp.hu

Szövegértés

- 5** Hazánk 2000 óta rendszeresen részt vesz a PISA-méréseken. A PISA a 15 éves tanulók teljesítményét veti össze matematika, szövegértés és természettudományos ismeretek terén. 2012-ben, az ötödik mérésen 65 ország vett részt. Az utolsó két mérésen a szövegértés felmérésében már számba vették a digitális-szövegértési képességet is. A 2012-es mérés szerint Magyarországon digitális szövegértésben nagyon magas, 32,5% a rosszul teljesítők, a „leszakadók” aránya, és csak a tanulók 4%-a ért el kiváló teljesítményt. Hat² képességszintre csoportosítják az eredményeket. Vízválasztó jelentőségű a 2. szint. Akik legalább ezt elérik, sokkal nagyobb eséllyel kerülnek be a felsőoktatásba. A 2. szint alatt teljesítők nagy valószínűséggel képzettséget sem szereznek 21 éves korukra. Ha rendelkeznek is valamilyen keresettel, jövedelmük alacsony.

Hány évente és mely években tartottak PISA-mérést? _____

Mikor mérték először a digitális szövegértési képességet? _____

A mérés alapján a tanulók hány százaléka tanul majd, vagy lesz valamilyen szakmája, képesítése 21 éves korában? _____

² Az 1-es szint további két szintre, 1. a és 1. b szintre oszlik.

A magyar nyelv „ókorá”

- 1 Mi az oka, hogy keveset tudunk nyelvünk ősi állapotáról?

- 2 Mikor keletkezett az Ómagyar Mária-siralom, és miért olyan nevezetes?

- 3 Mit jelentenek az Ómagyar Mária-siralom c. versben a következő szavak? Írjátok le mai alakjukat!

volék, fiodomtuul, ézes, urodum, búábeleül, vérüd, hiol, vos, eggyedüm, sumha

A nyelvújító mozgalom

- 4 Megváltottattuk tankönyvetek nyelvújításra vonatkozó szövegét, és öt hibát helyeztünk el benne. Keressétek meg, húzzátok alá, és írjátok le a helyes szövegrészt!

Kazinczi Ferenc (1759–1831) az országot járva irányította a népszerűvé vált nyelvújítási mozgalmat, melynek fénykora 1690 és 1820 közé tehető. A nyelvújítók célja azt volt, hogy a magyar nyelvet gazdagabbá, kifejezőbbé tegyék, hogy a tudományos és a szépirodalmi művek írására is jobban megfeleljen. Sok idegen szót magyarítottak, felelevenítettek már feledésbe merült szavakat, tájszavakat emeltek be a köznyelvbe, és – különösen szóképzéssel – új szavakat is alkottak. Neves személyiségek, írók, költők, tudósok mellett a művelt lakosság egy része is részt vett a mozgalomban. Több mint 500 szóval bővült nyelvünk, és szinte minden próbálkozás meghonosodott.

Javítás: _____

Diáklevél a 19. századból

- 5 Olvasd el Petőfi Sándor levelét, amelyet Sárkány János nevű barátjának írt 14 éves korában! Tedd ki a hiányzó hosszú ékezeteket, majd oldd meg a feladatokat!

Kedves Barátom!

Multeszendőbeli levelemre feleletet, melyet egész examenig vártam, nem kaptam; remény-
lem, hogy mostani írásomra feleletet adni fogsz. – Szeretném, ha már valahára láthat-
nálak, talán megsem esmernélek, mert régóta eltávoztam tőled.

Nevezetesebb ujság, hogy Nagy érdemű Professor Urunk elvette feleségül Juli Néninket,
s már November óta együtt vagynak. A mi tájékunkon Schobrit nagyon félik, sokat
beszélnek felőle; az a hír is volt, hogy Aszodra, a Bárokhöz szándékoznék, minélfogva
mind Aszodon, mind más szomszéd falukban örök állanak. – Fővő alkalmatossággal írnál
kérek, s tudósíts némely Selneci dolgokról és ritkaságokról; köszöntöm Feketét is. Maradok
Írtam Jan. 13. 1837.

hív barátod
Petrovits Sándor mk

a) Írd le a levélben aláhúzott szavak mai alakját, jelentését: tavalyi, _____

b) Fordítsd le a levelet mai magyar diáknyelvre, mai helyesírással! Ne maradjon ki információ!

c) Alakítsd át a levelet úgy, hogy a mai sms-ek nyelvezetének megfelelő legyen! Írd le a füzetedbe!

Durvaság, trágárság

- 6** Olvassátok el Bencédy József *Könyv és Nevelés*¹ c. folyóiratban megjelent cikkének alábbi részletét! Írjátok le egy-két bekezdésben, összefüggő mondatokkal, hogy mi a véleményetek a csúnya beszédről!

„A szleng legfőbb hibája a durva és trágár szavak használata: ... Az efféle szavak, kifejezések a magatartás durvaságára, eldurvulására utalnak... a nyelv, nyelvhasználat szorosan összefügg egyrészt a gondolkodással, másrészt a magatartással. Sokan tartjuk úgy, hogy a durva és trágár szavak a műveletlenség, bunkóság megnyilvánulásai, s ezért kell őket kerülni, nem pedig azért, mert 'csúnyák'.”

Családi nyelvtörténet

- 7** Beszéljétek meg szüleitekkal, nagyszüleitekkal vagy más, velük egykorú emberekkel, hogy melyek azok a közkeletű szavak, amelyek kamaszkorukban még nem léteztek! Olyan szavakat is gyűjthettek, amelyek akkor az ifjúsági nyelvbe tartoztak, de mára kimentek a divatból.

szülők generációja: _____

nagyszülők generációja: _____

¹ 2010/II. szám

Művészeti ágak

- 1 Írd ki tankönyved azonos című fejezetéből a művészeti ágak képviselőit! Ha valamelyik művészről nem derül ki, hogy melyik művészeti ágban tevékenykedett, nézzetek utána egy lexikonban vagy az interneten!

Avantgárd képzőművészet	
Európai festészet	Magyar festészet
Avantgárd irodalom	
Európai és orosz irodalom	Magyar irodalom

Egyszerű versírás – alkotómunka

- 2 Alkossatok párban dadaista "zsákverset"! Ha elolvassátok Tzara szövegét, megtudjátok, mi az. Ragasszátok a következő oldalra! Amikor kész, adjátok címet is a versnek!

Tristan Tzara : *Hogyan írjunk dadaista verset*

Fogj egy újságot. / Fogj egy ollót. / Válassz ki abban az újságban egy olyan hosszúságú cikket, amilyenre a versed tervezed. / Vágd ki a cikket. / Aztán vágj ki gondosan minden egyes szót, amelyekből az a cikk áll, és rakd egy zsákba őket. / Rázd meg szelíden. / Aztán húzz ki egymás után minden egyes kivágott szót. / Másold le lelkiismeretesen, / Abban a sorrendben, ahogy a zsákból kikerültek. / A vers rád fog hasonlítani. / S lám, máris egy rendkívül eredeti író vagy, és elbűvölő érzékenységgű, ámbár ezt az érzékenységedet a köznép kellően még nem értékeli.

(Parancs János fordítása)

- 3** Alkossatok egyedül vagy párban gyémántverset a szófajokat és azok számát megadó "utasítás" és a minta szerint! Már tavaly is találkoztatok ezzel a versformával. Az első "ábra" azt mutatja, melyik sorban milyen szófajú szavaknak, s azokból hánynak kell szerepelnie, a második a minta. Éreztessétek az átmenetet a két ellentétes szó között, figyeljétek meg a példán, hogy hogyan! Kövessétek a gyémántatom alakját, amelyről a versforma a nevét kapta!

főnév
melléknév, melléknév
ige, ige, ige
főnév, főnév, főnév, főnév
ige, ige, ige
melléknév, melléknév
főnév

tűz
heves, pusztító
lángol, éget, rombol
vész, pusztítás, erő, teremtes
árad, éltet, frissít
hűs, éltető
víz

1 A legtöbb író és képzőművész életében több avantgárd irányzatot is követett, és sokan visszatértek valamilyen realisabb ábrázolási módhoz.

Dadaista zsákvers

Gyémántvers (1)

1 főnév _____

2 melléknév _____

3 ige _____

4 főnév _____

3 ige _____

2 melléknév _____

1 főnév _____

Gyémántvers (2)

1 főnév _____

2 melléknév _____

3 ige _____

4 főnév _____

3 ige _____

2 melléknév _____

1 főnév _____

A műalkotások nyitottak az értelmezésre – szövegértési feladatok a tankönyv szövegéhez

- 1 Olvassátok el a tankönyv 238. oldalának első fejezetét! Ez a szöveg a műalkotások befogadási, megértési, értelmezési folyamatáról szól. Gyűjtsétek ki a kulcsszavakat a bekezdésből, írjátok ide őket, válaszoljatok szóban a tankönyv kérdéseire, majd röviden foglaljátok össze saját szavaitokkal a szöveg tartalmát a füzetben, az összefoglalás címe legyen: *A műalkotások nyitottak az értelmezésre!*

- 2 Magyarázzátok meg, hogy mit jelentenek a következő mondatok: *„Egy regény a polcon csak tárgy, nyomtatott szöveg, műalkotás akkor lesz, ha valaki olvassa. A festmény is csak tárgy, ha nem nézi, nem csodálja senki. A befogadói tevékenység nélkül a műalkotás nem teljes, egészsé, működővé a befogadó tevékenysége által válik.”*

Mi a kapcsolat/különbség a befogadás, értelmezés, műelemzés fogalmai között?

Az értelmezés folyamata

- 3 Keressétek ki Ady Endre *Az eltévedt lovas* című verséből az érzékekre, érzékelésre vagy annak korlátozottságára vonatkozó szavakat, kifejezéseket!

Keressétek ki azokat a szavakat, amelyek a múlttal vannak kapcsolatban! _____

Keressétek ki és írjátok le azokat a versszakokat, amelyek a jelent írják le! _____

Keressétek ki azokat a szavakat, kifejezéseket, mondatokat, amelyek a halálra, elmúlásra utalnak!

Mit gondoltok, ezek a motívumok hogyan kapcsolódnak egymáshoz? Milyen világot mutat be Ady szövege?

- 4 Olvassátok el Ady Endre *Emlékezés egy nyár-éjszakára* című versének részletét! A sorok mellé keressetek, írjatok olyan elemeket, amelyeket a *Guernica* című képen is megtaláltok, és kapcsolatba hozhatók a vers szövegével! Sok furcsa egyezést találhattok!

*Az Égből dühödt angyal dobolt
 Riadót a szomoru Földre,
 Legalább száz ifjú bomolt,
 Legalább száz csillag lehullott,
 Legalább száz párta omolt:
 Különös,
 Különös nyár-éjszaka volt.
 Kigyúladt öreg méhesünk,
 Legszebb csikónk a lábát törte,
 Álmomban élő volt a holt,
 Jó kutyánk, Burkus, elveszett
 S Mári szolgálónk, a néma,
 Hirtelen hars nótákat dalolt:
 Különös,
 Különös nyár-éjszaka volt.*

A hasonlóságok alapján fogalmazzatok meg, hogy vers és a festmény hogyan mutatja be a pusztulás, halál, háború szörnyűségeit! Miért nagyon hatásosak, erősek ezek a művek?

Miért mondhatjuk a szövegre és a képre is, hogy nagyon mozgalmassá, kifejezővé? Keressetek igéket, igeneveket, főmondatokat a vers teljes szövegében! Hogyan kapcsolódik ehhez a Picasso-kép sok-sok egymástól is elkülönülő, mégis egységet alkotó alakja, eleme? Miért mondhatjuk mindkettőre, hogy látomás?

- 5 Nézzétek meg a következő fotókat! Ezek is a háború borzalmait mutatják be! Miben különböznek a fotók az eddig vizsgált ábrázolásoktól? Hogyan fejtenek ki hatást rátok? Hogyan közvetítik a világ állapotát és az alkotó gondolatait, érzéseit? Beszélgetsetek erről a szövegek és a képek felhasználásával! Mit gondoltok arról, hogy egy-egy fotó hogyan és mit képes visszaadni a világból? Mennyire függ az alkotó látásmódjától a kép ereje, hatásossága?

Hétköznapi tárgyaink és a giccs

- 1 Nézzétek meg a következő, a tankönyvben is megtalálható fotót, és hasonlítsátok össze a másik két kutyát ábrázoló fotóval!

Milyen különbségeket találtok a képek között? Válasszátok ki, hogy az egyes állítások melyik képre vagy képekre igazak!

A kép hátttere valóságos, természetes tájat ábrázol.

A képnek nincsen jól azonosítható hátttere.

A kép háttérében egy irreális, természetellenes világ található.

Más állatok is vannak a képen.

A kép célja, hogy megmutassa a nézőnek, milyen a kutya.

A kép célja, hogy bizonyos érzelmeket kiváltson.

- 2 Állapítsd meg, hogy a következő kifejezések mely képekhez illenek leginkább! Kösd össze a kép sorszámaival a megfelelő kifejezést (vagy kifejezéseket)!

1.	cuki
2.	giccses
	ciki
3.	informatív
	jópofa

- 3 Milyen állatokat láttok még az első képen? Mi lehetett a készítő célja a szerepeltetésükkel?
- 4 Határozzátok meg, hogy miért néz ki irreálisnak az első kép!
- 5 Mi a közös a 241. oldal tetején található három tankönyvi fotóban? Tetszenek neked? Válaszodat indokold is meg! Keress jelzőket, amelyekkel le tudod írni a képeket!

- 6 Készítsetek születésnap üdvözlőlapot, két változatban! Az egyik ízléses legyen, a másik giccses! Gyűjtsétek össze először azokat az elemeket (hozzávalókat 😊), amelyek az egyik és a másik képhez kellenek!

Ízléses: _____

Giccses: _____

Ízléses:

Giccses:

Szappanopera

- 7 Milyen szappanoperákat ismertek? Soroljátok fel őket! Miben különböznek egymástól, és miben hasonlítanak egymásra?

- 8 Szoktad valamelyiket nézni? Miért? Próbáld megfogalmazni, hogy miért tetszik/nem tetszik! Aztán beszélgetsetek közösen arról, hogy érdemes-e időt szánni rá!

- 9 A következő szöveg egybefolyt. Különítsd el a szavakat, a tagmondatok és mondatok határát! Tedd ki az írásjeleket, ügyelj a nagy kezdőbetűkre is! Írd le helyesen a szöveget!

giccselazéletmindenterületéntalálkozhatunkalakberendezéstőlhétköznapiárgyainkonkeresztülegészenazegyes művészetiágakbanvalómegjelenésükigagiccsnemművészetdeannakhazudjamagátéppenettőlveszélyes

Hangrögzítő eszközök

- 1 Könyved segítségével sorold fel időrendben a hangrögzítésre, hanglejátszásra és hangközvetítésre szolgáló technikai találmányokat! Egészítsd ki a sort!

Zenei műfajok

- 2 Írd be a táblázat üres celláiba a megfelelő információkat tankönyved segítségével!

Műfaj	Zeneszerző vagy énekes	Műcím
	nincs, nem ismert	<i>Tavaszi szél vizet áraszt</i>
opera		<i>Hunyadi László, Bánk bán</i>
	Kálmán Imre	<i>Csárdáskirálynő</i>
daljáték	Kodály Zoltán	
musical		<i>Jézus Krisztus szupersztár, Evita, Az operaház fantomja, Macskák</i>
blues, ragtime, jazz	Louis Armstrong, Frank Sinatra és Ella Fitzgerald, Váczi Eszter	
popzene, rockzene		<i>Sárga rózsza</i>
	Besh o droM, Ghymes együttes, Palya Bea	<i>Szülésdal (PB)</i>

Szövegértés

- 3 Olvasd el *A zene európai ünnepének* hétpontos chartáját,¹ amelyet 1997-ben 12 európai ország 16 városa írt alá Budapesten, majd válaszolj a kérdésekre!

1. A zene európai ünnepére minden év június 21-én, a nyári napforduló idején kerül sor.
2. A zene európai ünnepe az élő zene ünnepe. Célja a zenei sokszínűség bemutatása, bármely zenei műfajról is legyen szó.
3. A zene európai ünnepe felkérés szövege és zenekarok (hangszeres vagy énekes) spontán és szabad közreműködésére, illetve kérés a zenei intézmények felé, hogy biztosítsanak lehetőséget az amatőr és professzionális előadók tehetségének bemutatására.
4. A közönség számára minden koncert ingyenes.
5. A zene európai ünnepe elsősorban szabadtéri esemény, amely utcákon, tereken, közparkokban, játszótereken zajlik. Zárt terek csak abban az esetben használhatók, amennyiben tiszteletben tartják az ingyenesség szabályát. A zene európai ünnepe alkalmat kínál arra is, hogy a zene gyakorlására olyan terepek is megnyíljanak, amelyek nem hagyományos koncerthelyszínek – múzeumok, kórházak, középületek.

¹ dokumentum, ünnepélyes írott nyilatkozat

6. A zene európai ünnepe a közönség és a zenét gyakorlók számára egyaránt kivételes nap. A társszervezők vállalják, hogy jelen nyilatkoznak megfelelően, a muzsikát és az élő zenei előadásokat az anyagi haszonszerzés szándéka nélkül támogatják ezen a napon.
7. A társszervezők vállalják, hogy a jelen chartában foglaltak szerint tiszteletben tartják a zene európai ünnepének szellemiségét és annak alapelveit.

Mikor van a zene európai ünnepének napja? _____

Milyen zenei műfajok kapnak teret ezen a napon? _____

Hol kell jelentkeznie annak, aki szerepelni akar ezen a napon? _____

Mi a feltétele annak, hogy zárt térben is rendezzenek koncerteket ezen a napon? _____

A charta melyik pontjához kapcsolódik leginkább a plakát? _____

Opera – operett – musical

- 4 Osszátok meg padeszomszédoddal egyforma arányban tankönyveteknek az Opera – operett – musical alcíméhez tartozó szövegrészt, és diktáljátok le egymásnak! Javítsátok is ki egymás munkáját a könyv alapján!

Intézménynevek helyesírása

- 5 Másold ki a 26. leckében található intézményneveket! Állapítsd meg, milyen típusú intézmények ezek, és egészítsd ki a sort három hasonlóval!

Mai könnyűzenei műfajok szófelhőben

- 6 Könyvedben, a szöveg alnyomataként, háttérként sok zenei műfaj szerepel szófelhőben! Versenyezzetek, hogy 2 perc alatt ki talál meg és másol ki hibátlanul a legtöbbet ezek közül!

- 7 Írd le kedvenc együttesed nevét és legjobb daluk címét!

Szórakoztató irodalom – szépirodalom

1 Olvastál már olyan könyvet, amely kifejezetten szórakoztatott? Ha igen, válaszolj a kérdésekre!

Ki írta, mi a címe? _____

Miért volt szórakoztató? _____

Milyen egyéb jellemzők tesznek számodra szórakoztatóvá egy könyvet? _____

Szerinted ezek mennyiben tekinthetők a lektűr jellemzőinek? Döntésedet indokold! _____

2 Mi micsoda? Nagyon fontos, hogy pontosan meg tudjuk határozni, mit értünk bizonyos fogalmak alatt.

a) Párosítsátok a fogalmat rokon értelmű megfelelőjével!

b) Szóban határozzátok meg részletesen és pontosan a kifejezés jelentését!

c) Egy pontos definíciót írásban is rögzítsetek!

lektűr, ponyvaregény	szórakoztató irodalom
bűnügyi regény	krimi, detektívregény
fantáziavilágban játszódó történet	fantasy
tudományos-fantasztikus mű	science fiction
detektív	nyomozó
rejtély	talány
mítosz	legenda, ősi történet
cselekmény	eseménysor

A definiált fogalom és meghatározása: _____

3 Gondolkodj! Légy te is nyomozó!

2014-ben olvasták fel nagyapám nagyapja, azaz ükapám elveszettnek hitt végrendeletét, amely így szól: „Szellemi képességeim teljes birtokában, most, tíz évvel az első világháború befejezése után minden ingó és ingatlan vagyonomat titkáromra és barátomra, X. Y-ra hagyom. Kelt: Pécs, 1928. július 10.” A végrendeletben szerepeltek ükapám és az örökös, valamint a tanúk adatai, az örökös kivételével az aláírások is. Mégis azonnal tudtam, hogy a végrendelet hamis! Vajon honnan?

Indoklás: _____

- 4 Állítsd össze a szófelhőből minél több szerző és főszereplő nevét, illetve a művek címét! Kapcsold ezeket egymáshoz!

- 5 Olvassatok el egy művet a tankönyvetek 245. oldalán található könyves toplistáról! A példa nyomán írjátok meg az ismertetőjét! Választhattok más művet is. (A tankönyvben példaként megtaláljátok Nyáry Krisztián *Így szerettek ők* című könyvének ismertetését.)

A választott mű szerzője és címe: _____

Könyvajánló: _____

- 6 Versenyezzetek! Ki tudja öt perc alatt a legtöbb szerzőt és egy-egy művét felsorolni a könyv használata nélkül? A munkafüzetben szereplő nevek és címek nem számítanak!

Szerzők és művek

- 1 Szerzőket és műveket sorolunk fel, párosítsátok az összetartozókat! Mindegyik mű olyan, amelyről már tanultatok, olvastatok a tankönyvben vagy a Szöveggyűjteményben. Keressétek meg azt a két „szerzőt” is, akihez nem találtok műcímet!

Ady Endre
József Attila
Tandori Dezső
Esterházy Péter
Arthur Conan Doyle
Krúdy Gyula
Lázár René Sándor
Kukorelly Endre
Balassi Bálint
Vörösmarty Mihály
Örkény István
Arany János
Csokonai Lili
Weöres Sándor
Petőfi Sándor
Radnóti Miklós

Talán a könnyem
Tizenhét hattyúk
Ballada a költészet hatalmáról
A vendéglátás
Egy katonaének
Mikor az uccán átment a kedves
Letésem a lantot
Koan
Psyché
A sátán kutyája
Szózat
Nem tudhatom...
A fekete zongora
Szeptember végén

- 2 Soroljátok fel azokat a szerzőket, akiket a legjobban megkedveltetek a két tanév során, és nevezzétek meg a hozzájuk tartozó alkotások címét!

- 3 Írjatok a füzetbe egy rövid fogalmazást, amelyben megindokoljátok a választásotokat!

- 4 Mit gondoltok, miért fontos ismerni egy mű szerzőjét? Állapítsátok meg a következő állításokról, hogy igazak-e! Válaszaitokat indokoljátok is meg!

Nem érdemes elolvasni azt a művet, amelynek nem ismerjük az alkotóját. _____

Az alkotó életrajzából tudjuk megérteni a műalkotásokat. _____

A műalkotás önállóan létezik, leválik az alkotóról. _____

Az irodalom története írók, költők életrajzából áll. _____

Irodalomtörténeti ismeretek nélkül élvezhetetlen egy műalkotás. _____

- 5 Keressetek a különböző művészeti ágakból olyan alkotásokat, amelyek alkotója ismeretlen! Használjátok a netet segítségül! Soroljátok fel néhányat! _____

- 6 Soroljátok fel olyan szerzőket (tanultatok róluk), akiknek a nevét ismerjük, mégsem tudjuk pontosan, hogy kik voltak, éltek-e, alkottak-e valóban!

Álarcok

- 7 A tankönyv 247. oldalán található *Emlékezz rá!* című szövegegységben található feladat alapján dolgozzatok! Alkossatok csoportokat, és építsetek fel egy-egy szerzői álarcot! Segítségül töltsétek ki a következő táblázatot!

Kitalált alkotó neve:	
Mikor élt, illetve ma él-e?	
Hol él/élt?	
Neme:	
Életkora:	
Milyen műfajokban alkot?	
Kötetei:	
Milyen lapokban publikál?	
Barátai, pályatársai (valódi és fiktív egyaránt):	
Szerelmei:	
Jellemző stílusjegyei:	

- 8 Írjátok meg rövid szakmai önéletrajzát! Gondoljátok József Attila *Curriculum vitae* című szövegére!

- 9 Írjátok meg néhány művét vagy annak részletét! A címeket írjátok le ide is!

Olvassátok fel egymásnak, beszélgetsetek róla!

- 10 Írjatok blogot a nevében! Nézzetek utána, hogyan kell blogolni, milyen netes felhasználói tudás szükséges hozzá! Kommenteljétek egymás munkáját! Készítsetek fotókat is a fiktív élettörténet „dokumentálásához”!
- 11 Figyeljete arra, hogy a szöveget nyelviileg helyesen fogalmazzátok meg, jól tagoljátok, és a helyesírásra is ügyeljete! Lényeges, hogy egy jó szövegszerkesztő programban hogyan lehet a szöveget elrendezni, tagolni, a helyesírást ellenőrizni!
- 12 Nézz utána az interneten, hogy milyen irodalmi díjak vannak! Sorold fel ezeket, és néhány alkotót is, akik megkapták!

Játék

- 1 Olvasd el a következő szövegeket, ezek egy ismert gyermekdal szövegével játszanak! Mi is a *Boci, boci tarká...*-val játszunk!

*Boci, boci tarka,
Se füle, se farka,
Oda megyünk lakni,
Ahol tejet kapni.*

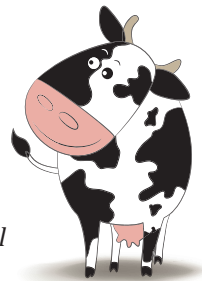
*Boci, boci megfázott,
Varrtam neki nadrágot,
Nem akarta felvenni,
Ágyba kellett fektetni.*

*Boo, boo variegated
Neither head nor tail,
We're going to live,
Where to get milk.*

*Boo, boo a cold,
I sewed her pants
He did not want to pick up
Had to be put to bed.*

*Boo Boo tarka
Se füle se farka,
Fogunk élni,
Hol kap tejet.*

*Boo Boo egy hideg,
Varrtam a nadrágját
Nem akarta, hogy vegye fel
Kellett ágyba.*

Az első oszlopban a gyermekdal szövege olvasható, a második oszlopban pedig az az „angol” szöveg, ahogyan a dalt a Google fordítóprogramja lefordította, majd ezt az angolt fordította vissza a program magyarra. Hasonlítsátok össze a két „magyar” változatot! Milyen különbségeket találtok?

Miért nevetséges, esetleg vicces a második szövegváltozat? Miért nem hasonlítható össze Varró paródiáival?

Itt mi a vicc forrása?

Játsszatok ti is a fordítóprogrammal, sok érdekes és vicces dolog mellett azt is megfigyelhetitek, mit nem tud a gép. Soroljatok fel olyan ismereteket, amelyeket ti tudtok, de a gép nem, vagy olyan költői eszközöket, amelyeket ti felismertek, de a gép szó szerint veszti!

Irodalmi paródia

- 2 Olvassátok el a Szöveggyűjteményben Varró Dániel paródiáit (337. oldal)! Hármát találtok, egyet Ady Endre, egyet Csokonai Vitéz Mihály és egyet saját (Varró Dániel) stílusában! Hasonlítsátok össze a három szöveget az eredetivel és egymással, formai tekintetben! Mit tapasztaltok?

Szövegek hossza:

Szövegek tagolása:

Rímek használata:

Mit tudunk meg a bociról a gyerekdalban?

Milyen Ady bocija? Gyűjts ki olyan jelzőket, szóösszetételeket, kifejezéseket a szövegből, amelyek a boci jellemére, élethelyzetére utalnak! Pl.: „bőgve, búsan, árván”!

Gyűjtsd ki a „csülkös boci-sereg” tulajdonságait is!

Hogyan kapcsolódik ez a szöveg Ady általatok is olvasott *Sem utódja sem boldog őse...*, illetve a *Góg és Magóg fia vagyok én* című versekhez? _____

- 3 Próbáld megfogalmazni a saját szavaiddal, hogy milyen Varró paródiája! Milyen szempontokra figyelt, hogyan mutatta meg a szövegben Ady jellemzőit, hogyan használta az eredeti szöveget?
- 4 Összekeveredtek a Csokonai stílusában írt paródia sorai! Rendezd a sorokat, helyesen jelöld a versszakok határait, és másold le a szöveget!

*Bőgicsélő tarka lényke,
Ah, mért lettél ily nehéz?
Szívemet lakó tehénke,
Faldogáló kicsi szádtól,*

*Odahagytam borozásim,
Harmatgyöngyös orrocskádtól
Vidor kedvem mért enyész?*

*Feledém víg torozásim,
Csak terajta bocigoltam,*

*Pegazomról leugortan
Nem csaldosott a halál.*

Míg te éltetöm valál,

- 5 Hasonlíts össze a Csokonai és Ady stílusában írt paródiák szóhasználatát a saját (Varró) szóhasználatában írt szövegével! Mi a nyilvánvaló különbség?

Keress a Varró-paródiában köznyelvi (hétköznapi) szavakat!

- 6 Keress utána a neten, hogy kinek a stílusában írt még Varró Dániel paródiát! Sorold fel a költőket! Olvasd el a szövegeket!

- 7 Gyűjts a paródiák szövegéből:

igeneveket: _____

képzett szavakat (jelöld a képzőt): _____

raggal ellátott szavakat (jelöld a ragot): _____

furcsa szóösszetételeket: _____

Tájékozódás a neten

- 1 A tankönyv szövegének egy bekezdéséből elvesztek fontos szavak. Keresd meg, és illeszd őket a helyükre!

A számítógépes _____ és bibliográfiák olyan adatbázisok, amelyek a _____ jellemző adatait tartalmazzák. Az adatbázisokban a kereshető mezők száma és mennyisége eltérő lehet. Általában lehet egyszerű vagy _____ kereséseket is indítani. Legjellemzőbb mezők a _____, cím és tárgyszó mezők, ezek szavanként is kereshetők. A találati halmazt lehet szűkíteni, például a mű nyelve és kiadási éve vagy a dokumentum típusa (könyv, kotta, _____, film, folyóirat stb.) alapján is.

- 2 Tájékozódj a neten! A feladatod az, hogy készíts Tamási Áronról egy rövid beszámolót. Ismertesd röviden az életét, munkásságát, olvasd fel, mutasd be néhány szövegét! Hogyan fogsz hozzá a feladathoz? Milyen munkafázisokat kell elvégezned? Tervezd meg, aztán végezd is el a kereséseket!

Milyen keresőt használsz? Írd le a webcímét!

Milyen keresőszavakat adsz meg, ha Tamásiról akarsz információkat, és milyeneket, ha szövegeket keresel?

Hogyan válogatsz és tájékozódsz a felkínált oldalak között?

Hogyan ellenőrzöd, hogy helyesek-e az általad talált információk?

Hogyan tudsz továbblépni egy-egy oldalról? Hogyan állapítod meg, hogy hová érdemes lépni?

Írd le azon oldalak nevét (rövid webcímét), ahol megtaláltad Tamási Áron műveit!

Keresd meg az Ábel a rengetegben hangoskönyv-változatát! Hol találtál rá?

Hallgassatok bele a szövegbe! Nagy élmény lesz!

Keressétek meg azokat a linkeket, amelyek az Ábel-trilógia megfilmesítésével foglalkoznak!

- 3 Mikor mindent megtaláltál, amire kíváncsi voltál, szövegszerkesztő program segítségével készítsd el a beszámolód! Mi mindenben tud segítségedre lenni a szövegszerkesztő program?

Nyomtatott és digitális könyvek, könyvtárak

- 4 Milyen digitális könyvtárakat ismersz? Sorold fel ezeket!

- 5 Nézzétek meg a Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) és a Digitális Irodalmi Akadémia (DIA) logóját a tankönyvetek 251. oldalán! Értelmezzétek, hogy mit jelentenek, mit fejeznek ki! Hogyan utalnak a nyomtatott kultúra megőrzésére, s arra, hogy a két világ kiegészíti egymást, nem pedig kizárja? Írd le értelmezésedet!

- 6 A DIA-n nagyon sok szerzőről találtok rengeteg adatot és természetesen a műveiket, könnyen hozzáférhető, jól kereshető formában!

Gyűjtsétek ki, hogy mely szerzők szerepelnek a DIA adatbázisában az általatok megismertek közül!

Nézzétek meg Esterházy Péter oldalát! Mi mindent találtok meg a szerzőről? Nézzétek meg a képeket is!

Soroljátok fel a műveit, amelyeket megtaláltok az oldalon!

- 7 Nézd meg a három képet, és írd segítségükkel fogalmazást 8-10 mondatban, a címet már leírtuk! A füzetbe írd a fogalmazást, ide csak a vázlatot!

A mi kultúránkat digitális kultúrának is nevezik

Tartalom

Bevezető	3
4.1 Készítetek képregényt!	4
4.2 Társalgási stílus, a verbális viselkedés változásai	6
4.3 Kommunikációs alapelvek – a sikeresség feltételei	8
4.4 Kommunikációs zavarok – a félreértés csapdái	10
4.5 Jelek, jeltípusok – az értelmezés lehetőségei	12
4.6 Kulturális jelek	14
4.7 Nyelvek, nyelvtanok – a nyelvtudomány kérdései	16
4.8 Nyelv és társadalom: köznyelv, csoportnyelv, nyelvjárások	18
4.9 Szövegalkotási gyakorlatok: képből szöveg	20
4.10 Szöveg és kép egységben: a képversek	22
4.11 Új időknek új dalai – Ady Endre (1877–1919)	24
4.12 Tiszta szívvel – József Attila (1905–1937)	26
4.13 Dráma és színház: William Shakespeare	28
4.14 Dráma és történelem: Bánk bán	30
4.15 Határon túli magyar irodalom	32
4.16 Felkészülés a munka világára	34
4.17 Önéletrajz, motivációs levél	36
4.18 Retorika – a nyilvános beszéd művészete	38
4.19 A vitázás és a disputa	40
4.20 Internetes információk keresése és felhasználása	42
4.21 Olvasás és tanulás az interneten	44
4.22 Nyelvtörténet, a szókincs változásai	46
4.23 Avantgárd – lázadó művészeti irányzatok	48
4.24 Műalkotások befogadása, értelmezése	50
4.25 Művészet és giccs	52
4.26 A zenei élmény	54
4.27 Az irodalom határterületei – krimi, sci-fi, kalandregény, fantasy	56
4.28 Játék az irodalomban – szerzők álarcban	58
4.29 Játék az irodalomban – paródiák, szövegek hálója	60
4.30 Irodalom és digitális kultúra, elektronikus könyvtárak	62